226
E 76

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

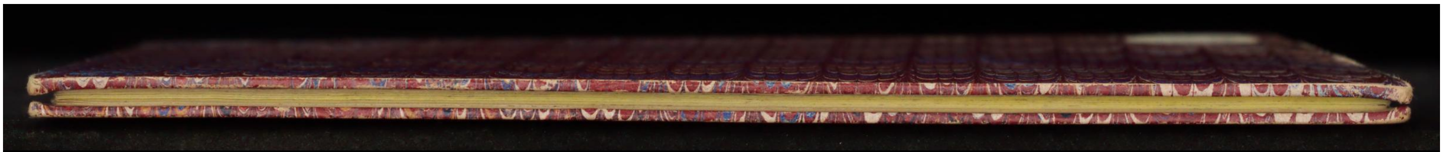
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

~~10 K. I. 176 a~~
226 E 76
NKr 306

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

D. K. I. 176a

Philippi Beroaldi Bononienſis Oratio prouerbialis doctrinę multifarię condimentis concinnata: non minus vitę inſtituendę vtilis quã philoſophoruz precepta ſaluberrima.

✠



KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

Philippi Beroaldi Epl'a

Ad ornatiſſimum Chriſtophoꝝ Vaitinilliū ſcho laſticum Boemum Philippi Beroaldi Epl'a:

Compluſculi ex Boemia ſcholaſtici ad capienduz inge
nij cultum linguamqꝫ comerdam in hoc noſtrum gym
naſium literatorium quotannis commigrare conſueue-
runt. nitidi prorſus atqꝫ elegantes: ſane nitidiſſimus ex-
titit atqꝫ elegantiſſimus Vldricus Roſenſis inter incly-
tos Boemie proceres famigeratus: cuius nomini An-
notationes noſtras nuncupatim dedicaui. Joannes vero Vartimbergen
ſis omni preconio bonitatis ornatus inſtar gemme radiantis: in cetu ſcho
laſtico refulget: ad quem opuſculum de Septez ſapientib⁹ compoſui. Fuit
identidem et Martinus crummouienſis: quo nil candidius: cuius nomē li
ber Orationum mearum in liminari pagina geſtat inſcriptum. Poſt hos
tu ex eadem regione haud magno ſane interuallo aduenisti Chriſtophore
mi ad ingenium excolendum: in quo nil culpabile conuiſitur. Tu virginal
corporis filo ſpecioſus iuxta Socraticum documentum impendio procu-
ras: ne corporis pulchritudinem morum turpium dehoneſtamento dede-
cores. Tu claritudine natalium inſignis familie Vaitinillię. apud Boe-
mos honoratiſſime: es ornamento. minimeqꝫ a patria virtute degeneras.
Si quidem Benedictus (hoc enim erat nomine parens) in magna exiſti-
matione apud maximos reges cuz conſilio polleret: ſepe ad exteras natio-
nes in negocijs principalibus obeundis Regius eſt deſtinatus Orator. et
cum eſſet patrij ſermonis affabilitate cultiſſimus ſepe redijt exorator. Qui
tanquam Ariſtoteles Xenophontiſqꝫ oeconomicum legiſſet: agebat bo-
num patremfamilias: qui ampliora faciens. que a parentibus acceperat lu
culentiorem hereditatem liberis reliquit. Ex quibus tu frugalitatem qui-
dem domeſticam probans: tanquam ea ſit optimum vectigal: exiſtimans
tamen paterna bona ſine animi bonis eſſe veluti manca et mutila: ad nos
conceſſiſti: vt bonis animi ſuffarcinatus paternam hereditatem faceres cu
mulatiorem: vt pigmento eloquentie latialis coloratus: vt cote muſe libera
lis expolitus. vt noſtro dolatorio leuigat⁹: elegantior opulentiorqꝫ ad tu-
os in Boemiam reuertaris. Itaqꝫ gymnaſium literarium frequens inuiſ
ſis: audiſqꝫ quottidie nos ex promptuario muſico depromentes quippiaz
dignum memoratu: daſqꝫ operam: ne bone hore male collocentur: ne bona
etas per incuriam effluat: atqꝫ deſidiam. Quas ob res ego ſubinuitatus li
bellum hunc proxima fetura natū apud me tibi nominatim dedicaui quo
prouerbia non pauca ſcite et moraliter explicantur. quem ſub eadem incu-
de literatoria formatum facile agnoſcas: qua id genus opuſcula iam pluri
ma a nobis pcuſa ſunt: que illuſtrib⁹ ſectatorib⁹ noſtris trāſmontanis dica-
ta circūferunt: Libellus e ſuccoſus: fertilis: cōdimentiſqꝫ doctrine multifa-
rie eſculētiorib⁹ ita cōditus cōcinnatuſqꝫ: vt ad palatū faciat ⁊ ad ſtomachū
Tu mi Chriſtophore munuſculū id qualecunqꝫ eſt hilari vultu libēs cape:
nec eo ꝙ chartarium: ſed ex eo ꝙ literatum ſit metiaris atqꝫ perpendas. Nā
ſicut in vaſis fictilib⁹ theſauri perſepe precioſi recōduntur. ita in his libellis
opes plerumqꝫ luculente includuntur Et proinde atqꝫ in dactylothecis
gemme literarum continentur. Vale et dilige doctorem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

Philip. Beroaldi orõ Pro.

SOcrates ille ph'orũ fons viri clariſſimi, quẽ oraculuz Apollinis ſapiẽtiſſimuz mortaliũz eẽ prodidit. Cũ ad ethicen trãſiret dixiſſe fertur. Que ſupra nos nihil ad nos, ex hoc ſocratico documẽto cõmonemur omiſſis rebus ſublimiorib⁹ circa humiliora verſari, et a celeſtib⁹ ad terrena deſcendere et diuinis ſepoſitis hũana ſcrutari. Ex hac ſapiẽtiſſimi philoſophi ſentẽtia quaſi aurẽ vellicãte cõmonit⁹ decreui hodierno die repere humi, ꝛ ꝑ areã popularẽ expatiari, hoc ẽ aliq̃t vulgares ſnias excutere, enucleare, ꝑpendere. Pulchꝛ ẽ mediuſfidi⁹ nec omĩbus obuiũ rebus ꝑtritis dare ſplẽdorez, et cõculcatis triuialiter dictis id gratiae id venuſtatis inſerere, vt noua, vt ſplendida, vt indicta eſſe videãtur. Quid ẽ autẽ taz ꝑtrituz, tã vulgare, tã promiſcuũ q̃z ꝓuerbiuz? Atq̃ ꝓuerbia nõnulla tã greca q̃z noſtratia hodierna diſſertatione a nobis explicabunť. Sed cuz nihil ferme ſit tã ſordiduz et obſoletũ quod nõ ornatũ fiat ſplẽdicans et ſpecioſuz, elaborabo atq3 ꝓ virili parte contendam oratoris illa pigmentis excolere, et myrothecio ſocratico venuſtare, ita vt quę quaſi faſtidita poterãt repudiari, ea fiãt maxime expetẽda. Faciã q̃d coſmetę et ornatrices in comenda matrona, quã ita interpollãt ita mundo muliebri aliiſq3 id genus reb⁹ expoliũt, vt longe alia familiarib⁹ et vicinis appareat. Ingẽs ẽ ac ꝓpe infinita tam apud grecos q̃z apud noſtros ſilua ꝓuerbioꝝ. Ex qua pauca quędaz inter legi, excerpſiq3 quę ianuã repandãt publicis lectionib⁹, quorum enarratio ſit veluti ꝓdromos atq3 p̃curſoria curriculi noſtri litteratorij. Sunt autẽ prouerbia vt docẽte diuo Auguſtino didicim⁹, ſentẽtię vulgares quas gręci paroemias, latini aliis quoq3 vocabulis mõ adagia, modo verba, mõ adagiones appellãt, quę ego ſubinde mecum penſitans inuenio nõ min⁹ ſuccoſa eſſe, nec min⁹ vitę conducentia, q̃z ſanctiora philoſophorum volũmina. Ad haec habent ꝓuerbia quiddam ſimile legib⁹ quarum ſcriptum anguſtuz eſt, interꝑtatio latiſſima. Siquidem ſumma breuitate cõcluſa, intellectum vberiorẽ complectunť, et ſententialiter vitã inſtruũt, ita vt quę ad moralẽ philoſophiã pertinent ingeniiq3 elegãtiam; non minus ex ꝓuerbiis cognoſci

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

poſſint q̃ȝ ex doctrinis et voluminibꝰ ſocraticoꝝ. Nõ credis h̾ mihi: crede diuo Hieronymo ſcribẽti, ꝙ Salomõ in libro ꝓuerbioꝝ moralem docuit diſciplinã. Succinctis vt decuit breuibuſq̃ȝ ſniis vitę inſtituta cõponens. Qđ vt planiꝰ fiat et manifeſtiꝰ ꝓuerbia aliq̃t explicare auſpicabor ad vitę humanę cultũ, ⁊ mores mirę facĩetia. Uos q̃ſo diligẽter attẽdite, ſpero em̃ q̃ a me dicent̃ futura ⁊ auriũ oblectamẽto ob varietatẽ, ⁊ aĩoꝝ emolumẽto ob eruditionẽ. Qđ ſi in huiuſcemodi anteloquijs placere añ hac cõſueuimꝰ, in hac hodierna diſertatiõe haud q̃q̃ȝ diſplicituꝝ me ẽẽ ꝯfido. Hinc ãt potiſſimũ ordiemur.

M. Terẽtius Uarro, ille togatoꝝ literatiſſimꝰ, ⁊ vt veriſſime dictũ eſt a Terẽtiano vndecũq̃ȝ doctiſſimꝰ. Prouerbiũ hoc cõprimꝭ celebrat, homo bulla ē eo magis ſenex. Scitis opinor oẽs bullã dici in aq̃s tumorẽ repẽtẽ natũ, repẽte euaneſcẽtẽ. Uidiſtis ne vnq̃ȝ etenĩ ꝑſępe videre cõtingit, ex largo hymbre ⁊ ſubitario id genus bullas q̃ſi ſufflatas itumeſcẽ: Mox vbi rſpexeris, e veſtigio euanuiſſe. Talis nimiꝝ eſt hõ, hodie vt bulla turget, craſtino nuſq̃ȝ erit. Nulli ꝓꝓius rei potuit ſcititiꝰ et verius hõ q̃ȝ bullę cõparari videlȝ friuolꝰ, momẽtarius, nugatoriꝰ, et inſtar bullę repẽte deficiẽs. Quid eſt hõ: inq̃t Seneca, q̃dlibet quaſſuȝ vas, et q̃dlibet fragile iactatu. Quid eſt hõ: imbecilliſſimuȝ corpꝰ, et fragile, nudũ ſuapte natura, inerme, alienę opis indigẽs, ad oẽm fortũę contumeliã ꝓiectuȝ, frigoris eſt ⁊ laboris impatiẽs, et infirmis fluidiſq̃ȝ cõtextuȝ. Odor illi ſaporq̃ȝ ⁊ laſſitudo, ⁊ vigilia, humor et cibꝰ ſine q̃bus viuẽ non p̃t, mortifera ſtȝ. Quocũq̃ȝ ſe mouet infirmitatis ſuę ſtatĩ conſciꝰ. Tenuiſſimis cauſis atq̃ȝ offenſionibꝰ morbidꝰ ac putris. Merito itaq̃ȝ cecinit ſapiẽtiſſimꝰ poetarũ

Tale quidem genus eſt hominum, quale eſt foliorum

Tu q̃ ſatellitũ cuneis ſtipatiſſimꝰ incedis, q̃ in excelſiſſimo humani gñis faſtigio poſitꝰ numinis vice coleris, ⁊ obſeruaris, q̃ te deuȝ terrenũ credis bulla es. Tu q̃ immortalia aĩo volutas, cuius cupiditati orbis ipſe nõ ſufficit, cui nihil ē ſatis, bulla es. ſcito hoĩe nihil eſſe fragilius, cũ eodem nihil ſit ſupbius. Typꝰ humanę vitę, et imago ē flos q̃ mane vireſcẽs ante veſpam areſcit. Qui cũ ſit ſpecioſiſſimꝰ ociſſi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

me intermorit. Magna (vt inquit Piniꝰ noster) hoim admonitōe
q̄ spectatissime floreant celerrime marcescē, hinc pphēta in canonicis
scrpturis exclamat, ois caro fenū, et ois gloria eiꝰ quasi flos feni. Ce/
terū cū non minꝰ oratorū sit pua copiose q̃ grādia breuiter et pmere, li/
bet hic paulū consistē, et vt dici solet, fimbrias diducē, ꝛ peristromata
cōplicata latiꝰ explicare. Tria tpa predicāt oēs et norūt, preteritū,
presens, et futurū. Sed q̄ curiosius et subtiliꝰ ista pensitarūt, pn̄s tps
sustulerūt, qd in fuga semp est, qd fluuij more cursu rapidissimo flu/
it, ac precipitat, qd añ desinit esse q̃ venit, nec magis morā patitur q̃
mūdus, cuiꝰ vertigo inenarrabilis ē. Inde fit vt hō nunq̃ in vno statu
vel tātillū permaneat, hic illa Ouidiani pythagore acclamatio Nrā
quoq̃ ipoꝝ semp requieq̃ sine vlla Corpa vertunt, nec qd fuimusue
sumusue Cras erimꝰ. Consilr Seneca, Nemo nr̄m inq̄t ē in senectu
te, q̄ fuit iuuenis, nemo nr̄m est mane, q̄ fuit pdie corpa nostra rapiū/
tur fluminū more. Nihil ex his q̄ videmꝰ manet. Ergo ipe dū loq̄r
imutari ista imutatꝰ sū, hoc ē cū ait Heraclitꝰ. In idē flumē bis de/
scēdimus et nō ascēdimꝰ. Manet enī idē fluminis nomē: aqua trās/
missa ē, quotidie hodie morit, q̄tidie demit aliqua ps vite, et dū cre/
scit vita decrescit, q̄tidie ex nrō corpē pticule decedūt ex qbus cōsisti/
mꝰ, vt philosophi tradūt ꝛ memorat Alphenꝰ iuriscōsultus titulo de
iudicijs Singule hore imo momenta aliqd denobis pdant ꝛ carpūt
pūctū ē qd viuimꝰ ꝛ adhuc pūcto minꝰ. Meritoq̃ ΗΜΕΡΟΒΙΟΙ
dici possumꝰ, hoc ē diales cū vita nobis vniꝰ diecule tributa sit, ꝛ dies
nr̄i (vt inq̄t Iob) sicut vmbra ptereāt. Vite summa breuis spē nos ve/
tat incohare longā (vt inq̄t verissime Flaccꝰ) Nos tn̄ in lōgum spes
nr̄as, cogitationesq̃ ptendimꝰ In q̄t vnꝰ anno q̄nquagesiō edificabo
honores gerā, fundos emā. At aliꝰ a sexagesimo feriatꝰ ociabor ꝛ mihi
viuā. Ait ꝛ tertiꝰ Senex referā me in rusticū secessū, ibiq̃ in consilio
habeo agricolatiōis ꝯsultissimos, q̄ me docebūt in q̄ncuncem arbusta
dispone, populos vitibꝰ maritare. Arbores insitiōe frugiferas efficē,
agrū pastinare. Terrā pullā ac tenerā q̄ optia est, a cariosa discerniculo
q̄dam incnoscere. Libet exclamare cū Lucretio O stultas hoim mē/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

tes, o pectora ceca. Libet ridere cū Democrito, cui negocia mortaliū
oia ridicula videbant. Quid tibi de futuro polliceris. Quid ꝓpagas
vota in ſeculū, cū mīme cōpertū habeas de āno. Neſcis hoiem bullā eē
q̄ ſcis an adiiciat hodierne craſtina ſumme tp̄a dii ſuperi? Nimꝫ hoc
ē, vñ habes exploratū te ad veſperā eſſe victurū? Nā vt inq̄t veriſſi-
me Lucianus a tenuiſſimo filo pendem⁹ omnes, qd̄ citi⁹ dicto dirū-
pitur. Catonianū ꝓuerbiū eſt inter os ⁊ offam quo admonemur ne
ſpes noſtras in lōguꝫ ꝓtraham⁹ cum inter os ⁊ cibū iam paratū mul-
ta interuenire poſſint offendicula, et qm̄ ꝓuerbia notamus non pige-
bit ꝓuerbialiter fabulari. Grecus ē verſus. παροιμιωδης, id
ē ꝓuerbialis idē ſignificās, qd̄ hoc noſtꝝ inter os ⁊ offaꝫ. πολλυ
μεταξυ πελιε κυλικοσ και χειλεοσ ακρον latine di-
ci pt̄, multa cadunt inter calicē ſupremaqꝫ labra. Dicit̄ autē hec paroe-
mia ex tali cauſa. Anceus Neptuni filius cū vineā ſereret impauit
ne q̄s familiarium eaꝝ ingrederet̄, ne q̄s attingeret, interdixitqꝫ pene
veſtigiis ſeruulorū, ex quibus vnus aſſeuerāter, haud quaq̄ꝫ inq̄t do-
minus muſtuꝫ guſtabit, nec fructuꝫ carpet, ex ea vinea quā tantopere
cuſtodit. Ubi autē vue maturuerunt, exultans anceus muſtuꝫ ex il-
lis preſſuꝫ poculo indit. Mox ſeruū illuꝫ accerſi iubet qui negauerat
ei fas eē fructus vineaticos muſtūqꝫ guſtare. Itaqꝫ poculū ori admo-
turus. Eſto inq̄t memor tibi, quod iā duduꝫ dixiſti, et ille fidēter ver-
ſum antedictuꝫ retulit inquiēs. Multa cadunt inter calicē ſupmaqꝫ
labra. Ecce tibi famul⁹ alter id hore eoqꝫ momento exanimat⁹ repente
ingrediēs, nunciat apruꝫ fulmineū formidande vaſtitudinis vineaꝫ
populari, et cuncta ſubuertere. Tunc Anceus abiecto ſtatim poculo
qd̄ in manib⁹ habebat in aprum cōcitatus fertur, ab eoqꝫ peremptus
muſtū vineti, ꝓut famulus predixerat guſtare nō potuit. Inde ortuꝫ
hoc prouerbiū. Alii tradūt hāc paroemiā ductā eſſe ex antinoi infor-
tunio. Fuit aūt hic Antinous vnus ex procis Penelopes, qui abſen-
te Ulyſſe in ipſius aula indulgebant genio, et luxurioſa cōuiuia per-
colentes prandioꝝ, coenarumqꝫ gurgitibus Ulyſſea patrimonia hel-
luabātur. Uerum cū poſt diuturnā peregrinationē Ulyſſes clāculo

ſub medici habitu domū reueniſſet μνηστηρας, id ē procos comeſabūdos morte mulctatos iuſtis pœnis affecit, inter q̄s Antinous calicē aureū tenens iāqꝫ illi labra admouēs corruit moribūdus ſagitta ab Ulyſſe in gutture letaliter ictꝰ, Calixqꝫ e manibꝰ excuſſus ē, vt canit Homerus .xxij. odyſſeę et ita ex eo guſtare nō potuit. Quidā narrāt, ꝙ Chalcantē vites ſerentē augur neſcio q̄s vicinꝰ preteriēs dixit errare, non eñ ei fas eē, nouū vinuꝫ inde guſtare Et cetera cōſimiliter ex hoc prouerbio gręco, quacūqꝫ de cauſa īſtituto. Ductū eſt adagium apud latinos alterum minime triuiale, minimeqꝫ protritum, qđ ē inter manum et mētum, ideꝫ pollens, qđ inter os et offam, Quid igitur nos homunculi, et vt ait Lucretiꝰ homuli cū ſimus animę ſalillū vt inq̄t Plautꝰ. Quid infinita cōcupiſcimꝰ: Quid ſpes noſtras in ſpacia lōgiturna diffundimus: Quid ſecula diſponimꝰ: Cum poſſit hō ex offa quā manu tenet nō veſci. ex poculo qđ labris admouet, non bibere. Deniqꝫ cū poſſit tam repēte deficere, q̄ꝫ bulla ſubito euaneſcit.

De Andragora dixit epigrāmatiſta, lotꝰ nobiſcuꝫ eſt hylaris cœnauit et idē inuētus mane ē mortuꝰ Andragoras. De cuius enectiōe ait Seneca ꝙ cū hylaris cęnaſſꝫ angina ꝑcipiti arreptus compſſo arctatis faucibꝰ ſpū ante lucē deceſſit oñditqꝫ veriſſimū eſſe illud Hippocratis ꝓgnoſticon quo maximꝰ medicoꝝ ſignat ſynanchē, ſic eñ greci dicūt Anginā, quę vulgo ſquinantia, hoī mortiferā eſſe, eaꝫqꝫ ocyſſime ſtrangulare, quę intrinſecus graſſat̄, nullo in gutture forinſecꝰ exiſtēte veſtigio, ꝛ quia exēplis hoīes maxime ducūtur, ſuntqꝫ ad fidem faciendam potentiſſima Agite dum exēplis oſtēdamus, q̄ꝫ nihili ſumus, ꝛ ꝙ hō bulla eſt, et ſi quid bulla fragiliꝰ. Repētina morte obiere cęſares duo, dū matutino calciant̄ ſani ac tempeſtiui. A. Pōpeius in capitolio cū deos ſalutaſſet, legatꝰ Rhodioꝝ perorata in ſenatu Romano cauſa in limine curię protinꝰ expirauit Julius medicꝰ duꝫ iungit ſpecilluꝫ, quod medici inſtrumentū eſt, per oculū trahēs. L. Ualla dū mulſi potionē haurit. Ap. Saufeiꝰ duꝫ ſorbet ouū, repentino oēs fato occubuere. Anacreon poeta acino vuę paſſę. Fabius ſenator in lactis hauſtu vno pilo ſtrāgulatus Quoſdā craſſioꝛ ſaliua ſuffocat

vt illō ſerio dici poſſe videat̃. Ambulat, et ſubito funus mirãt̃ amici. Iã ſatis opinor ↄſtat ac liquet, hoīem bullã eē, en agedum deinceps diſcutiam⁹, q̃to magꝭ ſenex bulla ſit. Qđ quidē in cōfeſſo ē, ⁊ em̄ ſenis aīa in labris ꝑoribus habitat. Senex viuit mortu⁹ int̃ viuos Senex ē ⁊ nō eſt. Senile corp⁹ putridũ eſt ędificiũ in q̄ om̄is iũctura diducit̃, et dũ alia fulcit̃, alia diſcindit̃. Senilis ętas nō deſcēdit ſed cadit. Verſicul⁹ ille ꝓuerbij vice celebrat̃. Nō eſt viuē ſed valere vita, q̄ ſignificat̃, vitã non eē in hoīe vitalē, niſi ꝓſpera valitudine ꝑfruat̃, ꝓinde ſenex minime dicēdus ē viuere, cũ minime valeat, cuȝ ſenectus ipa ſit morb⁹, vt in q̄t noſter comic⁹. Qđ ex apollodoro decēter trãſtulit ſcribēte ΤΟ ΓΗΡΑΣ ΕΣΤΙΝ ΑΥΤΟ ΝΟΣΗΜΑ Ariſtoteles li. v. de generatione aīaliuȝ. Recte in q̄t dixeris ſenectutē morbũ eſſe naturalē a Seneca elegãter ſenect⁹ đr morb⁹ inſanabilis. Muſę gręcorũ canũt. ΟΥΚ ΕΣΤΙ ΥΓΕΙΑΣ ΚΡΕΙΤΤΟΝ ΟΥΔΕΝ ΕΝ ΒΙΩ ΥΓΕΙ ΑΚΑΙ ΝΟΥΣ ΕΣΘΛΑ ΤΩ ΒΙΩ ΔΥΩ nihil ē ī vita meli⁹ ſanitate Sanitas ⁊ mēs duo vitę bona, vtroqȝ hoc bono caret ſenex, cũ ⁊ infirmus ſit et delirus. Et q̃uis Plautinus pater dicat in trinummo ſapiētię ętas cōdimentũ eſt, tamen ex parte delirant ſenes. Unde et ſenilis ſtulticia Deliratio appellari ſolet, hic quoqȝ gręco prouerbio dicitur ΔΙΣ ΠΑΙΔΕΣ ΟΙ ΓΕΡΟΝΤΕΣ id ē bis pueri ſenes, quoniã videlicet repueraſcē credunt̃, ⁊ in priſtinã redire puerilitatē. Idqȝ Plautũ dicere videm⁹ in mercatore, his ꝯbis. Senex cuȝ ex tēplo eſt iã nec ſentit, nec ſapit, aiũt ſolere eũ repueraſcere. ſubſcribit huic ſentētię Ariſtoteles ſcribēs in ſecundo politicoꝝ vt corporis ſic etiã mentis eē ſenectutē. Quã aũt ſanitas ꝓcul ſit a cōtubernio ſenũ, q̃ȝ moroſa ſit ſenectus quis ignorat: Circũfluit agmine facto morboruȝ om̄e genus vt in q̄t Satyrographus: in ſenecta hebeſcunt ſenſus, pręmoritur viſus, auditus inceſſus, torpet palatum, memoria labat, dētes decidunt que ſunt ciboꝝ ac ſermonis inſtrumenta, fiũtqȝ edētuli ſenes et balbi mēbra torquentur, fiũtqȝ ſilicernij, q̄ſi ſilices ex dorſi curuitate cernētes. Nō ab re fuerit apud auditores beniuolos, minimeqȝ faſtidioſos percenſere exēpluȝ Berzelai galaditę, qui cũ eſſet ΓΕΡΩΝΤΑΙΑΝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

ſenex valde rogatꝰ a rege Dauide vt ſecū iret hieroſolymā, eētqꝫ regiꝰ comes ferꝭ regi ita dixiſſe ꝑut ſcꝑtuz legimꝰ libro ſcđo ΒΑΣΙΛΕΩΝ .i. regū ſiue regnoꝝ. Quot ſunt dies ānoꝝ vite mee vt aſcendā cuz rege in Hierl'm. octogenariꝰ ſum hodie nunqđ viget ſenſus mei ad diſcernēduz ſuaue aut amaꝝ: aut delectare ꝑt ſeruuz tuū cibꝰ aut potꝰ: vel audire poſſuz vltra vocē cantoꝝ atqꝫ cātatricū: Quare ſeruꝰ tuus ſit oneri dn̄o meo regi, hiſce ſenis galadite ꝟbis cōcinit Liciniꝰ caluus hō Romanꝰ exacte etatis ꝛ magno natu ſenex, q̄ tribunatū militū deꝑcatus ita ꝟba fecit ad q̄rites. Me iā non eundē ſed vmbrā nomēqꝫ P. Licinij relictū videtis vires corꝑis effoete ſenſus oculoꝝ atqꝫ auriū hebetes Memoria labat, vigor animi obtuſus. Merito ſenectꝰ etas mala ab auctoribꝰ nuncupaꝭ, quā inter cetera morboꝝ genera (vt inq̄t veridicꝰ Hippocrates) et Hippocratē ſequutꝰ Cor. Celſus maxime infeſtāt Dyſpnoea et ſtrāguria, hoc ē ſpūs et vrine difficultas. Coryza .i. grauedo et pituita. Nephrytis et paralyſis, ita grece dicūꝭ renū dolores, ꝛ neruoꝝ reſolutiones. Adde et caceriā .i. malū corporis habitū, Lyenteriā .i. inteſtinoꝝ leuitatē ceteraqꝫ fuſi vētris mala, q̄bꝰ ſenes vexātur. Somnꝰ vt nemo nō nouit, curaꝝ abolitor viriū ſtabilimētuz ē, mēbroꝝqꝫ laſſeſcētiuz refocillatio atqꝫ fultura ꝛ (vt greci dicūt) ΥΠΝΟΣ ΠΕΦΥΚΕΣΩΜΑΤΟΣ ΣΩΤΗΡΙΑ ſomnꝰ corporis ſalꝰ exiſtit, hoc quoqꝫ bono caret ſenectus, quaz torquēt nocturne vigilie q̄s inter mala vniuerſi corꝑis numerat Pliniꝰ nr̄, hinc illđ nōtā poeticū q̄ꝫ veridicuz oraculū. Somno iam deteriore ſenectꝰ. Galenꝰ libro ſcđo ΠΕΡΙ ΤΡΟΦΩΝ .i. de alimētis ſcribit ſe cum grādior natu foret, in ſomnia vexāte ΤΡΙΔΑΚΑΣ .i. lactucas eſitaſſe cōciliādi ſomni cā, idqꝫ ſibi vnicū: Alexipharmacō ΑΓΡΥΠΝΙΩΝ id eſt medicamētuz vigiliaꝝ depulſoriū extitiſſe q̄bus infeſtabaꝭ. Sumebat autē id holꝰ in fine coene. Sic eni̅ lactuca ſomni ē conciliatrix, et ob id coenas auoꝝ clauſiſſe tradiꝭ, cuz eēt eſca nouiſſima, qđ et Maronianū carmē teſtaꝭ, Grataqꝫ nobiliū req̄es lactuca ciboꝝ. Nūc ꝟo dapes incohat in acetarijs, ꝛ coene ꝑncipiū fit, q꞉ cibi facit appetentiā et a ſtomacho faſtidiū aufert. Quinetiā ꝟſus grecꝰ ſenectutē ita infa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

met. Χαλεποντογιρασ εστιν ανθρωποισ βαροσ.
ſenectꝰ inq̄t onus eſt hominibus Oppido q̄ꝫ graue et ingeſtabile hinc
Plautina anus. Tm̄ inquit hoc eſt oneris q̄d fero, q̇d onerꝫ: Annos
lxxx. et. iiij. Ad hęc iuuenis cito mori p̄t Senex diu viuere nō p̄t q̄ꝫq̄ꝫ
nihil in vita hominis p̄t eſſe diu. Quid em̄ non modo eſt o ſenex an-
noſe et polychrone ſi recorderis: Mō puer fuiſti ſub pedagogo, mō
iuuenis diſciplinā ſcęuolarꝫ diſcere cœpiſti, mō vir eādēꝫ ꝓfiteri, mo-
do ſenex deſiſti velle, mō deſiſti poſſe, incredibilis ē vitę humanę rapi
ditas. Meta viuēdi ē, vt phyſici autumāt. Annꝰ ſeptuageſimꝰ, q̄n
ſcꝫ heptas decadi copulat̄. hoc idē ſenſit Pſalmographꝰ ſcribēs. An-
ni hoīs ſeptuaginta, ſi aūt in potētatibus octogita, ſup̄ aūt κοποσ
και πονοσ. i. labor et dolor. Plato finē vitę legitimū annuꝫ octo
geſimuꝫ ꝑinum eē exiſtimauit habuitq̄ꝫ legitimū. Siquidē illo ipſo
ānno vita deceſſit natali ſuo extinctꝰ, ideoq̄ꝫ magi defuncto Platoni
perinde ac deo imolarūt, q̄ ānuꝫ vnū atq̄ꝫ octogeſimū ſine vlla dedu-
ctione impleuiſſꝫ, cōſummaſſetq̄ꝫ numerꝫ ꝑfectiſſimum, quē nouies
multiplicata cōponunt. M. Uarro lōgiſſimū ſpaciū ſeneſcendorꝫ
hoīm centū annos eē tradidit. Unde et ſęculuꝫ a ſene dici ſpaciū cen-
tum ānorū, cui ſentētię ſubſcribit, aſtipulat̄q̄ꝫ Caius iuriſcōſultus, q̇
titulo de vſu fructu ſic refert. Placuit centuꝫ ānis tuēdos eē munici-
pes q̄ꝫ is finis vitę longeui hoīs eſt. Doctiſſimi mathematicorꝫ vt
Beroſus, et peroſyris ⁊ necepſos ānos homini ad viuēduꝫ datos, plꝰ
minꝰ centuꝫ viginti ex ſiderali ſcientia iudicarūt, q̄t Argatoniuꝫ Ga-
ditanuꝫ vixiſſe accipimus, q̇ annos octoginta regnauit cuꝫ quadrage
nariꝰ regnare cœpiſſet. Illud quoq̄ꝫ accepimus Moſen, qui vulgo
Moyſes noīat̄ ſolum dei familiarē. vt iudęorꝫ libri loquunt̄ c. xxv.
ānos vixiſſe q̇ cuꝫ q̄reretur q̄ iuuenis interiret, reſpōſuꝫ ei ferūt ab in-
certo numine hominē nemineꝫ plus eſſe victurꝫ. Prudens pręterea
quē cōditores canonicarum ſcp̄turarꝫ tradiderunt primigenios homi
nes lōge viuaciores diuturnioreſq̄ꝫ fuiſſe, finemq̄ꝫ humanę vitę prę-
ſcriptum pluribus annorꝫ ſęculis tranſcendiſſe. Namq̄ꝫ ſi credimus
Plinio āni illi fuere lunares mēſtruo ſpacio terminati, Ut nō miruꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

ſit quoſdam prodi milia annoꝝ vixiſſe ſed nos credamꝰ vera eē. q̄ in/
ſtrumēto veteri fide hiſtorica tradunť. q̄ diuꝰ Auguſtinꝰ aſtruē conať
Quid poſteritas ip̄a cōmiſit: q̇d nepotes peccauerūt: q̇d nos deliqui
mus: vt tātillo ſpacio, tāq̄ȝ arctis cācellis vita nr̄a includeretur: Cur
nos q̄ȝ ſicuti tritaui illi ꝑmordiales, mille ānos nō viuimꝰ ⁊: vita di/
uturniore nō fruimur: ſed hec cū non ſint opis inſtituti, trāſeūť atti
giſſe ſat ē. Ergo ageduȝ hō impleat ānos ſeptuagita, q̄ ē meta viuen
di octogeſimū primum excedat, q̇ eſt lōgiſſimꝰ Platoni vitę terminꝰ
fiat ſecularis, ⁊ cētuȝ ānos relinq̄t a tergo, viuat Argāthonij ānos, vi
uat moſaycos cētuȝ vigiti q̇nq̄ȝ q̄s ex diuino reſpōſo nefas ē excedere,
fiat triſęclis neſtoꝛ vt āni dextra cōputādi ſint. Uiuat ętatē Titho/
ni de quo ē gręcuȝ ꝓuerbiū τιθωνου γηρασ. id ē tithoni ſenectꝰ
nōne tū̄ hic ſenex macrobius et polychroniꝰ bulla erit: et nihil ſīt dies
eius. Nōne friuola eſt hęc ętas, et quā quadrupedes aliq̄t volucreſq̄ȝ
trāſcendāt: Audite q̄ſo Heſiodū canētē. τοι ζωει ενεασ λακε
ρυζακορωνη. ανδωνηβωντων. ελαφοσ δετετρα
κορωνοσ. τρισ δελαφουσ ὁκοραξ γηρ ασκει ται.
.i. garrula cornix nouē hoīm viuit ętates. Ceruꝰ auteȝ q̄ttuoꝛ cornicū
Coruꝰ vero triuȝ ceruoꝝ ętate ſeneſcit. Heſiodicā hanc ſniam Pliniꝰ
nr̄ elegātius breuiꝰ puriꝰ explicauit hiſce v̄bis. Heſiodꝰ cornici. ix no/
ſtras attribuit ętates. Quadruplū eiꝰ ceruis. Id triplicatum coruis
Plutarchꝰ in lib. περι των εκλελοιποτων χρηρησ τη/
ριων. i. de oraculis q̄ defecerūt ſubtiliter et ſcite diſſerit ſup h̄ Heſio
di carmīe, q̇d ſit γηρασ ⁊ q̇t ānos cōplectať, quā nr̄i ętatē interp̄/
tanť quē q̇daȝ vniꝰ, q̇daȝ pluriū, quidā paucioꝝ ānoꝝ eſſe definiunt
Cū igiť corui ſint hoībꝰ diuturniores, cū cornices et cerui ſint nobis
viuaciores, de q̇bus ſunt gręca ꝓuerbia υπερ τασ κορωνασ
βεβιωκωσ. υπερ τασ ελαφουσ .i. vltra cornices, vltra cer/
uos vixit. Merito Theophraſtꝰ ille in familia peripatetica elegan/
tiſſimꝰ cui ex diuinitate loq̄ndi inditū nomen, moriēs accuſaſſe natu
ram dr̄, q̄ꝑ ceruis et cornicibꝰ vitā diuturnā, quoꝝ id nihil inťeſſet ho/
minibꝰ quoꝝ maxīe interfuiſſet, tā exiguā vitaȝ dediſſet: quoꝝ ſi ętas

potuiſſet eē longinq̇oꝛ futuꝝ fuiſſe vt om̄ib⁹ ꝑfectis ętatib⁹ oīm do-
ctrina hoīm vita erudiret̃. Ceteꝝ credamus hęc eē fabuloſa, aſſentia-
murq̃ꝫ Ariſtoteli et Ariſtotelico Alberto magno ſcribētib⁹ hoīeꝫ vi-
uere pl⁹ tp̱is q̄ꝫ reliq̄ aīalia oīa excepto elephāto, tn̄ homo bulla ē, ⁊ eo
magis ſenex, cuius vitę tāta rapiditas ē tam inenarrabilis velocitas,
vt prius trāſacta ſit q̄ꝫ inſpecta, vt dū viuē non ſperam⁹ iā vixiſſe cuꝫ
ſuſpirio reſpiciam⁹. qua in reputatiōe ſubit illud ridiculū q̄ quidā de
ętate gloꝛiātur, et āṅos numerāt iā amiſſos. Vn̄ non inelegāter Mi
l:ſi⁹ ſapiēs dicēti cuidā. lx. ānos habeo hos in q̇t dicis lx. te habere q̄s
nō habes, etem̄ p̄teriti dies nō magis in noſtro mācipatu ſtꝫ q̄ꝫ futuri
Preterea quēadmodū ex āphoꝛa, ſic ex vita q̄d ſincęriſſimū eſt pri-
mo effluit, q̄d turbidū fęculētumq̃ꝫ in imo ſubſidit. Septē hoī ęta
tes a numero erraticaꝝ ſtellaꝝ p̄hi diligētioꝛes aſſignāt, et Hippocra
tes medic⁹ in ſeptē grad⁹ ętatuꝫ diſtribuit vitę vniuſcuiuſq̃ꝫ finem
Prima ętas lunarē ſeq̇tur p̄tātem, tūc em̄ ſcd̄m vegetaleꝫ alentemq̃ꝫ
viuim⁹ facultatē. Secūda mercurialem q̄n literaꝝ cytharęq̃ꝫ et pale-
ſtrę ſimiliūq̃ꝫ ludoꝝ ſtudiū exercem⁹. Tertia veneriā, q̄n turgēt geni-
talia: et ad geniturā incitamur. Quarta ſolarē, tunc em̄ regnat vigoꝛ
ętatiſq̃ꝫ ꝑfectio ꝓperat ętaſq̃ꝫ media. Quita marti āncillat̃ in q̄ opes ⁊
⁊ victoꝛias cōcupiſcim⁹. Sexta Iouiale ſydus affectat̃ quę pruden-
tiā et vitā actiuā, ciuilēq̃ꝫ deſiderat. Septima xͦo q̄ fœculēta eſt ętas ⁊
frigida Saturnū habet ducē in qua a gn̄atione deſiſtim⁹ quę vitę me
ta nouiſſima ē. Sunt autem hec curricula ſeptena tā breui ſpatio ter-
minata vt hō cuꝫ ad metā ſeptimā ꝑuenerit, in p̄mo adhuc ſtadio eſſe
ſe credat, vt p̄us curſuꝫ ꝑagat q̄ꝫ ad curſurā ſuccinct⁹ acceſſerit. Deni-
q̃ꝫ vt prius moꝛi ſe ſentiat, q̄ꝫ viuere incohauerit. Audite quo rem de-
ducā, ſi annus ille ver⁹ eſt ān̄us, quē magnuꝫ, vel poti⁹ maximū vocāt
q̄ eadē poſitio coeli ſideꝝq̃ꝫ curſus exiſtit, q̇ hoꝛū q̄s nos vocam⁹ ānoꝝ
milia aliq̇t complectit̃ hō nemo q̄ꝫtumuis annoſus et ſenex dimidia-
tuꝫ vitę mēſeꝫ vixiſſe exiſtimabit̃, et ita nullus ān̄us, null⁹ menſis in
ęuo hoīs, vel diuturno numerabit̃. Quidā olim ex numero p̄hoꝛuꝫ
libꝝ cōdidit quo docebat quēadmoduꝫ hoīes nō ſeneſcerēt, ⁊ iuuenta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

perpetua iugiter frueren͡t velle͂ nobis aliq͛d ex eo medicame͂to ꝓpina-
ri, q̄ nulluꝫ foret ꝑciosius si vsquā reperiret. Sed cū nusquā reperia-
tur, nihil illo fabulosiꝰ. Meritoqꝫ Galenꝰ in libro περι του μα-
ρασμου, id ē de tabe Philosophū illum tāti muneris ꝓmissoreꝫ,
vt ridiculū, nugatoriūqꝫ deridet, atqꝫ subsannat q̄ de hoībꝰ nō senescē
dis disciplinā professus tn̄ ipe cōsenuerit, sicis a Democrito ꝓmissa
vanitas de corporibꝰ hoīm reuiuiscēdis, q̄ non reuixerit ipe. Ergo hō
cuꝫ bulla sit eoqꝫ magis senex immortalia ne speremꝰ cuꝫ nihil sit mor-
talitate nrā mortaliꝰ, ne spiremus supbiam cuꝫ nihil sit nostra fragi-
litate fragiliꝰ. Singulos dies, singulas vitas putemus. Euntes cu-
bitū dicamꝰ vixi, et quē dederat cursuꝫ fortūa pegi, ille em̄ btūs degit.
cui licet in diē dixisse vixi. Quisquis dixit vixi q̄tidie ad luceꝫ surgit.
Sit mēs nostra haud quaqꝫ de crastino sollicita. nā qui pēdet ex cra-
stino ꝑdit hodiernū. Tu quācunqꝫ deꝰ tibi fortunauerit horā grata
sume manu nec dulcia differ in annū. Uiue memor q̄ꝫ sis eui breuis
Deniqꝫ simꝰ memores illiꝰ oraculi famigerati q͛d inq̄t γνωθι σε
αυτον cognosce teipm̄ Quāqꝫ late pateat q̄ꝫ multiformiter int'pre-
ter anno ꝑrimo scite opinor copioseqꝫ disserui. Itaqꝫ claudamꝰ pro-
uerbialē hāc q̄ hō bulla ē, disputationē cuꝫ Plinio dicētes. Is demū
ꝑfecto vitā equa lāce pēsitabit, q̄ semꝑ fragilitatis hūanę memor fu-
erit. sed iā tempestiuū est, vt exeq̄mur reliqua ꝓpositi, et puerbia ꝑut
cepimꝰ morali succulētaqꝫ explanatiōe pensitemꝰ. Uos (vt cepi-
stis) attendite, succinctior em̄ breuiorqꝫ in singulis deinceps ero, vt si
q͛d nausee ex ꝑmi plixitate collegistis, id reliquor̄ breuitate discutiam

Paroemia grecor̄ ē γονι κνημης εγγιον. id ē genu crure
ꝓpius ē. Dicit aūt de his q̄ seipos magis q̄ꝫ amicos diligūt cui cōsile
ē illud apd̄ nrōs vetꝰ verbū: Oēs sibi esse meliꝰ malleqꝫ alteri. Et il-
lud egomet suꝫ primus mihi. Cōsimilis quoqꝫ ē illa puerbialis plau-
tina snīa, tunica pallio ꝓpior ē. Narrāt greci quendam cuꝫ videret
fratreꝫ et fraternū hoc ē fratris filiū bello oppssos periclitari, ꝑterisse
ex duobꝰ fratrē dixisse hoc puerbiuꝫ γονυ κνημης εγγιον
.i. genu crure ē propinquus, tāqꝫ frater potiꝰ inuādus fuerit, q̄ꝫ fratris

filius, cuius ꝑrimitas et grad⁹ eſt arctior. Docemur āt hoc adagio, vt
in nobis ſit charitas ordinata, ſicuti eccleſiaſtica documēta pręcipiūt,
ne ordine ꝑ̄poſtero poſteriores prioribus anteponamus In plurimis
autē vt in q̄t ſciti ſſime Origenes in cātici omelijs charitas inordina-
ta cōſpicit. Qui qđ in primo loco deligē debeant, diligāt in ſecundo
Qđ in ſecūdo diligunt in ꝓmo, et qđ oportet amare quarto amāt ter-
tio, et rurſus tertio in q̄rto, et ſic in pleriſqꝫ ordo ē in amore ꝑ̄poſterus
atqꝫ cōfuſus. Uñ fit vt aliq̄ñ palliuꝫ tunica, et crus genu ſit ꝑpius

Lex naturę depoſcit, vt ſecūduꝫ nos diligam⁹ parentes deī filios,
mox domeſticos nr̄os Propior ē colligatio interiorqꝫ ſocietas cū ci-
uibus q̄ꝫ cū externis, hinc illud exēpluꝫ dignū memoratu Alcamenes
athenięſis et agoracrit⁹ parius in ſculpēdo marmore ſignifices clariſſi
mi Phidięqꝫ diſcipuli inter ſe ābo certauere in ſigno veneris faciēdo,
vicit Alcamenes ſuffragijs athenienſiuꝫ, qui contra peregrinum ciui
ſuo ſuffragata ſunt veluti cōcinentes. Tunica pallio propior eſt

Natura rerꝫ parēs induit nobis inoleuitqꝫ in ipis ſtatiꝫ ꝓncipijs q̄-
bus nati ſum⁹, amorē nr̄i ⁊ charitatē ita ꝑſus vt nihil q̄cq̄ꝫ eēt chari⁹
pēſiuſqꝫ nobis q̄ꝫ noſmetipi, vt q̄ſqꝫ in ſeipſo, ſuiſqꝫ reb⁹ prouerbiū cō
probet. ΓΟΝΥ ΚΝΗΜΗΣ ΕΓΓΙΟΝ genu crure primi⁹ Int̄dum
tñ vſu veīt vt nimio nr̄i amore ⁊ vt gręci dicunt philautia peccem⁹ q̄
veluti occęcatos reddit. ⁊ a recta ſemita trāſuerſos trudit, vt vitia nr̄a
excuſare malim⁹ q̄ꝫ excutē, vt duꝫ illud ꝑtinacit̄ aſſerim⁹ tunica pallio
ꝑpior ē nec tunicę nec pallij verā rōneꝫ habeam⁹ Ex hac nimirꝫ phi-
laucia fit, vt vnuſquiſqꝫ ſe ꝓmuꝫ ei⁹ artis quā ꝓfitet̄ artificeꝫ iactitet,
vt ſeſe int̄ ſummi ſubſellij viros oſtētet in ſcd̄is, tertijſqꝫ cōſiſtere eru
beſcēs, hoc agitandum exēplis illuſtribus nec inuulgatis oſtendatur
Xerſes ille potētiſſim⁹ Perſarꝫ rex, q̄ (vt oēs nouere) maria inambu
labat, terras nauigabat, cui⁹ copijs militarib⁹ flumina nō ſuffecere, cu
ius claſſib⁹ anguſta fuerūt maria, q̄ multitudīe ſagittarꝫ coeluꝫ obum
brabat, indicto bello terribilit̄ gręcos inuaſit Sꝫ ſicut introit⁹ in gręciā
fuit formidādus, ita exit⁹ erubeſcēdus. Siquidē nauali apđ Sa
laminā pręlio ꝓfligatus fugitiuo ſił'is gręcia turpiter aufugit. Gręci

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

poſt partā victoriā, et predā hoſtilē diſpertitā ad Iſthmū nauigant e-
re, daturi precipuū premiū grecoꝝ meritiſſimo ꝙ in hoc bello ꝑclariſſi-
me rē geſſiſſet. Itaqꝫ iuſſi duces ſunt ſuā quiſqꝫ ſniam ſcꝑtam deferre
in arā Neptuni, quēnā ex oībus ꝑmū, et quē ſcḋm iudicarēt. Ecce
tibi philautia ecce tunica pallio ꝓpior. Quiſqꝫ ſe ꝑmū ſcꝑſit, ſeſe illū
ꝙ ꝓſtantiſſim⁹ oīm extitiſſet exiſtimās Scḋas vero ꝑtes ferme oēs
dedere Themiſtocli, ex ꝙ is pum⁹ recte iudicat⁹ eſt, ꝙ ceteroꝝ iudicio
ſecund⁹ habebat. Cōſimilis Philautia, et nimi⁹ ſui amor apparuit
in illis quoqꝫ laudatiſſimis artificib⁹, ꝙ veniētes in certamē, fecerunt
ex ere amazonas, ꝙ cum in tēplo epheſie Diane dicarent placuit eligi
ꝓbatiſſimā ipſoꝝ artificū ꝙ preſentes erāt iudicio Quiſqꝫ ſuā ꝑmā
iudicauit, cū oēs ſecundā a ſua amazonē polycleti iudicaſſent. Itaqꝫ
illa cūctis prelata ē, et prima merito habita ꝙ oīm iudicio ſecūdas ob-
tinebat Iccirco illi caſtigatiōe cenſoria digni videntur, ꝙ ſeipſos maxi-
me amāt, qui greco vocabulo ΦΙΛΑΥΤΟΙ. i. ſui amatores appellā-
tur, ſi eqdem in bñficijs dādis tunica pallio ꝓpior ſit genua crure. Pri-
mus, vt ſcilicet in amicū magis ꝙꝫ in ignotum benefici ſimus, vt do-
meſticū: vt necāriū, vt familiarē extraneis āꝑponamus, vt nr̄is ꝑus
ꝙꝫ alienis opitulemur, hec eſt ordinata charitas, hic ordo diligendi.
Sed ſepe mlta interueniūt ꝓpter ꝙ magis ꝑegrin⁹ ꝙꝫ ciuis extrane⁹ ꝙꝫ
domeſticus ſit fouēdus ſubleuādusqꝫ Qḋ niſi feceris male audies, in
famiaqꝫ pullaberis. Apud maiores hoc obſeruatū eſt vt in oꝑa dan-
da, officioqꝫ faciūdo hoſpites cognatis, affinibuſqꝫ anteponerentur,
eſſentqꝫ potiores. Et ſane Romani quoꝝ exēplis latina micat hiſto-
ria, tātopere alienigenas fouerunt, vt ꝑegrini Rome regnauerint, vt
claudia gēs ex ſabinis in patricios cooptata ſit, vt Portij tuſculo, co-
rūcani camerio in ſenatū aſciti ſint, vt Cor. Balbus maior, hō extern⁹
et in extremo oceano genit⁹, hoc ē Gaditan⁹ ad faſtigium conſulatus
aſpirauerit deniqꝫ vt iuridicum magiſtratū rome eē voluerint, ꝙ ius
diceret peculiariter peregrinis. Unde et peregrinus ꝑtoꝛ nuncupat⁹

Itaqꝫ decet viꝝ prudentē ſolerter cuncta ꝑpendere et prouerbij me-
miniſſe. Quatenus res ratioqꝫ permiſerit. Alioqui ſi dixeris Tunica

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

pallio ꝓpior ē ita retaxari poteris. Nec palliuꝫ, nec tunica q̄d ſit ſatis ꝓbe noſti Ariſtoteles in ix. Ethicoꝝ meminit huiuſce ꝓuerbij greci γονυ κνημησ εγγιον. mēorat ⁊ illa ισοτησ φιλοτησ .i. ęqualitas et amicitia, ⁊ μια ψυχη aīa vna, ⁊ φιλων παντα κοινα amicoꝝ oīa cōmunia. Oſtēdens hęc vniuerſa cōpetere ad eū qui maxīe ſibi ē amicus, ⁊ ꝙ ſeipm̄ maxīe amare oportet. Qđ totuꝫ diſcerniculo philoſophico dijudicat, et philoſophica grauitate ꝓpēdit hoc mō. Bonū inq̄t viꝝ oportet. φιλαυτον ειναι .i. ſui eē amatorē. Nā et ſibi ipē et cęteris ꝓderit agendo honeſta. Prauū aūt non oportet, nāqꝫ ⁊ ſibi nocebit et ꝓpinq̄s. affectus prauos ſectādo. Deīn ergo opam vt boni ſun⁹, vt et nobis ⁊ cęteris ꝓdeſſe poſſimus vt φιλαυτοι. id ē nr̄i met amatores cū laude dicamur. Deniqꝫ vt poſſim⁹ decēter dicere ⁊ cōducent γονυ κνημησ εγγιον genu crure ꝓpinqui⁹ eſt, et Tunica pallio ꝓpior ē. ¶ Parœmia apud grecos inclyta ē. νομοσ και χωρα id ē lex ⁊ regio, qua ſignificat ꝙ nō omnibus vn⁹ eſt viuēdi mos, nō lex, nō cult⁹, ſed ſingulas nationes ꝓprijs vti legib⁹, et ſingulis gētibus ſuos eē ritus peculiariaqꝫ inſtituta, vn̄ ius ciuile vocat a iurecōſultis ius ꝓpriuꝫ cuiuſqꝫ ciuitatis, q̄ et iura municipalia dn̄r. Uerum cuꝫ varietas abſtergat auriū faſtidiū ſitqꝫ vt camœnę grece canūt, oīm iucūdiſſima, hac vtemur, varias capitulatiꝫ memorātes priſcaꝝ nationū leges et rit⁹ Sordioꝝ populoꝝ lex ē, vt regē eligāt euꝫ q̄ ſit ipoꝝ pinguiſſimus habitiſſimuſqꝫ Ubi ſtrigoſus ⁊ macer de regno nō cogitat. Syracei regē faciūt ꝓceriſſimū grādiſſimūqꝫ: Ubi pomilionib⁹ ⁊ pygmeis nulla aſpirādi ad regiū faſtigiū ſpes. Carthaginēſes impatorē eligūt nō ſecundū nobilitatē ſed ſcđm virtutē Ubi ſtēmata imagineſqꝫ fumoſę nil pſunt nobili ignauo ⁊ inerti. Idēꝫ pueros patricios ingenuoſqꝫ Saturno immolāt, vnde fit vt apud illos malis celebs eē q̄ꝫ marit⁹, orbus q̄ꝫ pater, hāc legē tetrā, et inhumanę crudelitatis plenā ſignat Silius his ꝟſibus Mos fuit in populis quos cōdidit aduena Dido Poſcē cęde deos veniā, ac flagrātibus aris Infandū dictu paruos imponē natos Perſę int̄ vina magnis de reb⁹ conſultāt, quas firmiores putāt q̄ꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

quę in ſobrietate tractantur. Ubi hydropotę.i. aquę potores vt mali
cōſiliatores explodunt, vbi cōſiliarijs abſtemijs, ⁊ inuinijs nō eſt loc⁹
Itē reges vt deos venerātur ea adoratiōe q̄ προσκυνησις vo-
catur. Apud eoſdē filius an̄ quinquēnium in cōſpectū patris nō ve-
nit more ꝓbatiſſimo. Siquidez decedēs inter educationē ętate illu in-
fantili, nullū vel minimū affert patri moerorē triſtitiāqz. Cōſil'is q̄qz
galloꝝ mos. q̄ ſuos liberos niſi cū adoleuiſſent palā ad ſe adire non pa
tiebātur, filiūqz in puerili ętate, in publico, in cōſpectu patris aſſiſtere
turpę ducebāt. Apud eoſdē ꝑ victimis hoīes immolabātur Apud
Parthos plures vxores vni viro maritant ⁊ cuz cōmodius ſit vt vna
duob⁹ nupta ſit, q̄z vt vni duę nubātur Illi ꝑ innumeras cōiuges vo-
lutātur. inſtar gallinaceoꝝ ſalaciſſimi. Neqz ſalacitate nimia fatiſcen-
tes. Quib⁹ herba illa Theophraſti hn̄da foret, cui⁹ tactu auctor ille g̃-
uis tradidit ſeptuageſimo cōcubitu durare libidinē. Apud eoſdem
lex erat, vt filias, ſorores, matres q̄qz ipſas in matrimoniū ducere lice-
ret, et q̄ ad nos infanda ſunt cōiugia, apud illos legitima habebantur,
qđ totū vt barbaricū ac deteſtabile proſuſqz ferinū ſic ſuggillat et exe-
crat Lētulus apud Lucanū. Nuz barbara nobis ē ignota ven⁹, quę
ritu cęca feraꝝ, Polluit inumeris leges et federa tedę Cōiugib⁹: tha
lamiqz patēt ſecreta nephandi Inter mille nur⁹, epulis veſana mero-
qz Regia nō vllis exceptos legibus horret Cōcubit⁹, totqz foemineis
complexib⁹ vinum, Nō laſſat nox tota marē iacuere] ſorores In fratꝝ
thalamis ſacrataqz pignora matris. Magi quoqz q̄ philoſophi ſtꝫ
perſaꝝ ex ritu dire ſuperſtitionis naſcunt ex infando matris filijqz con
cubitu, quod ⁊ Catull⁹ on̄dit illo ꝟſu. Nā magus ex matre ⁊ gnato
gignat oportet. Si vera ē perſaꝝ impia religio, apud eoſdem fas non
eſt expuere in mare, lauare corp⁹ in flumīe et meiere in amnicas aquas
naturā eam talibus vſib⁹ violari exiſtimātes. Trauſi qui ſunt thra-
cię populi habent luctuoſa puerperia funera lętabunda, nanqz edito
puero, ꝓpinqui eū circumſidētes cū ploratione proſequunt, recēſen-
tes quaſcunqz nccē eſt illi, q̄ vitā ingreſſus ſit, ꝑpeti humanas calami-
tates, eum vero q̄ fato functus deceſſerit ꝑ luſum lęticiāqz ſepeliūt re-

ferētes quot malis ſit liberatꝰ, tanq̄ʒ mores eripiat homines a malis non a bonis. Res hęc in ędibus Bentiuolorum in ambulacro viridarij graphice depicta eſt Monochromateo gn̄e picturę, cui ſubſcriptuʒ legitur noſtꝝ hoc monoſtichō, Hi vitę erumnas deflent hi funera plaudunt. Maſſagetę in via in propatulo, ſine pudore concumbunt tanq̄ʒ Cynicoꝝ dogmata probēt et cratetis ſectētur exemplum, qui in porticu in loco celebri coraʒ luce clariſſima cum vxore hipparche concubuit, quos zeno, iniecto palliaſtro a circumſtātis coronę obtutu defendit, ꝓtexitq̄ʒ. Alani creophagi ſunt, hoc ē carnibus aluntur pane nō veſcentes a dogmate pythagorico deuij penituſq̄ʒ abhorrentes. Ichthiophagi ſolis piſcibus victitāt, vnde ⁊ nomen tanquā illorum ſectā ęmulentur, quorū vita piſculēta eſt, eſu carniū interdicto

Galactopote lacte nutriuntur, quod et nomen oſtendit Aegyptiorū mos iſte cōuiualis memoratur, ex ligno ſimulachrum mortui factuʒ longitudine cubitali ſimillimuʒ vero confert vnus in cōuiuio, oñdeſq̄ʒ id ſingulis coepulonū ait. Tu in hūc intuēs, ede, bibe lude talis poſt mortē futurꝰ. Quē rituʒ ſignat et Silius canens, ęgyptia tellus. Corpora ⁊ a mēſis exanguē haud ſeꝑat vmbrā. Iidē ęgyptij ſed et ęthiopes, et colchi circumcidunt genitalia qđ nūc ꝓpe peculiariter iudęi obſeruāt, qui octauo die cultro petrino ex moſaica lege pueros circūcidunt. Iidem quolibet die Saturni, hoc ē ſingulis ſabbatiſ feriati ociātur. Qđ illudit Seneca oſtēdens ſeptimā vitę partē perdere iudęū, cui vt inq̄t Satyrographꝰ Septia quęq̄ʒ fuit lux Ignaua, et partē vitę non attigit vllā Germanoꝝ vita oīs antiq̄tus in venationibus cōſiſtebat, oēs inſtrumēto venatorio inſtructi feras veſtigabant, ita duriciei corporis firmitudiniq̄ʒ ſtudētes. Quod genꝰ exercitationis vt virile maxime probat Plato libro vij. de legibus

Poſſent exēpla hoc genꝰ ꝓpe infinita cōgerere, ſed occurrendum eſt ſatietati, cū ſatis ſupq̄ʒ cōſtet ex an̄ dictis verū eſſe ꝓuerbiuʒ, quod ait ΝΟΜΟΣ ΚΑΙ ΧΩΡΑ lex et natio, ex q̄ illud quoq̄ʒ commonemur plꝰ in hoībus pollere leges et ritꝰ q̄ʒ vim ſideralem, qua mathematica cuncta confiteri eſt perſuaſiſſimuʒ. Nec eñi vlla poſitura ſtellarum ⁊

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

radiatio eſſe poteſt, que oēs iudeos impellat ad circumciſionē octauo die faciendā vbicunq; naſcunt̄. Nec poſſibile eſt oēs eundem habere horoſcopum, eādēq; genitura, ſed ex preſcripto legis hoc fieri certū eſt Sic et Chriſtiani tincti fiunt hoc ē baptizati nō ex ſidere natalitio, ſed ex dogmatis noſtri inſtituto. Nec apud parthos, ac perſas Maguſſei, ſic eñ appellantur inceſta matrimonia ineuntes, hñt oēs in natiuitate Venerē in domo Saturni cū Saturno cōiunctā, que radiatione martis maleuola aſpiciat, nec germani oēs habent horoſcopum in quarta parte leonis, nec oriente canicula naſcuntur, quibus ſyderibus horoſcopantibus ex ſyderalis ſcientie placitis venatores pducuntur. Apud Getulos lex eſt a mulieribus agros coli, domos edificari oia odorameta, vnguentaq; aſpernātibus veſtes quoq; infectu coloris pcioſas faſtidictibus, ecōtrario viri hiſce omnibꝰ oblectantur cū ſint tamē bellicoſiſſimi. Nec tñ dicendū eſt femias oēs getulorū in capricorno, aut Aquario male affectam venerē habuiſſe, nec viros oēs in Ariete vna cum Marte Venere cōſtitutā natos eſſe quod fortes ſimul et delicatos efficere viros chaldeorum ſiue mathematicorū decreta declamāt. Cetera de genere hoc adeo ſunt multa loquacez delaſſare valēt Fabiū. Sat nobis ſint ſummatim iſta libaſſe nec in hec diuertiſſe fuerit alienū propter inuulgatā aſſertationē, qua traditum eſt omnia que agunt homines et minutiſſima queq; fieri vi ſyderali fatiq; decreto. Nos poteſtati ſtellarū multa immo maxima tribuimus, non inficiamur terena coeleſtibꝰ ancillari, eſſeq; ipſius fati neceſſitati obnoxios mortales. Quod et mox paulo planiꝰ liqbit, Sed et libertatem arbitrij et legem et conſuetudinem plurimū pollere in hominibus alacriter aſſerimus, id quod preter ceteros ſentit Apolloniꝰ Tyaneus. q ait apud Philoſtratum homines nature legiq; ſeruire. Alioqui ſi hoīes nihil ſua ſponte, nihil arbitratu ſuo faciant ſed ducentibus ſtellis et aurigantibus, non plane homines non λογικα ζωα. id eſt rationalia animalia, ſed ludicra quedam preſtigiatorum et ridenda neruis mobilia eſſe videbuntur

Ex hoc eodē prouerbio quod eſt νομος και χωρα lex ⁊ ras-

tio admonemur, pulchꝛ̄ eſſe multas terras peragrare, multaꝝ natio-
num leges et moꝛes inſpicere. Pars ſapiētię nō minima ē nouiſſe gē-
tes multiiugas et gentiū ritus. Sic poetę heroas illos ſingulari pre-
ditos ſapiētia fuiſſe declarant, qui peregrinatoꝛes extitiſſent multaqꝫ
loca erroꝛibus diuturnis ꝑagraſſent. Sic ille ingenioꝛum fons Ho-
merus Vlyſſem pręconio virtutis extollit, Qui moꝛes hoīm mul-
toꝝ nouit et vꝛbes. Ex hac laude cenſendus eſt Protonotarius meus
Bentiuolus, qui ſuſcepta hieroſolymaria peregrinatione voluit prę-
ſens oculis cōtemplari loca religioſiſſima, q̄ auribus abſens celebꝛari
quotidie inaudiebat, qui cuꝫ Plautino milite congruēs dicente Plu
ris eſt oculat⁹ teſtis vn⁹ q̄ꝫ auriti decēꝫ, Duce religione intrauit maria
magnas terras obeūtia, et penitiſſimas iudeę gētes acceſſit, Hieroſo-
lymā quam iudeę vmbilicū tradunt introiuit, vbi templuꝫ illō. So-
lomonis famigeratum, et cętera monumētis hiſtoꝛicoꝝ loca celebꝛa-
ta perſpexit. Syon aſcēdit, quę arx vel ſpecula interp̄tatur. Vbi ſe-
pulchꝛum domini ſanctitudinis et venerationis plenū venerabūdus
ſalutauit: et ſane ſacram ſcripturam lucidi⁹ intuebitur, vt in q̄t diuus
Hieronym⁹, qui iudęam oculis cōtemplatus eſt: ſicut gręcoꝝ hiſto-
rias magis intelligunt, qui viderint Athenas. Laudabile eſt fuiſſe
hieroſolymis, et ſic laudabili⁹ eſt hieroſolymis bene vixiſſe. Cōmone
faciat nos frugiferum hoc pꝛouerbium νομοσ και χωρα vt ex
contemplatione variarum nationum et moꝛum quę laudabilia ſunt
et ſancta ęmulabundi ſectemur, quę culpabilia et obſcœna factu vita
bundi repudiem⁹. Parœmia gręcoꝝ eſt τρυγονοσ λαλησ-
τεροσ turture loquacioꝛ, quę de loquutuleis, et blacteronibus atqꝫ
in verba pꝛouectis hominibus dicitur, quoniā turtures non ſoluꝫ oꝛe
ſed etiā poſterioꝛibus mēbꝛis reſonare ac obſtrepere creduntur. Doce-
mur hoc pꝛouerbio ſalubꝛiter et ſcite ne ſimus futiles, et immodici lo-
quutoꝛes ne os noſtrum ſcateat verbis lapſantibus, ne loquacitatis
neruo deuenuſtemur, cui cōſimile ē alterū illud το Δωδωναι-
ον χαλκειον lebes dodoneus cuius meminit Menāder. Fuit
enim Dodonę lebes aeneus ſupꝛa columnaꝫ in ſublimi poſitus, puer

autē et ipſe ex ęre fabrefactus in altera cominus columna conſtitutus
flagellū ęreū tenens flāte vento lebetez ęneū perſępe circūactus ꝑcu-
tiebat, et ita diu lebes ille reſonabat. Vñ adagiū hoc ortū eſt de garru
lis et nimiū diu tinn ictibus. Quod ne de nobis merito dicat̃, etiam
atq3 etiā cauendū eſt. Natura nos tacita quadā inſtitutione forma-
uit ad parciloquiū quę duas hoī aures dedit, os vnū vt plura videli-
cet audiret q̄3 loqueret̃. In multiloq̊o (vt inq̊t Salomō in ꝓuerbijs)
peccatū non deerit. Cōtra ſermoni ꝑcere multis de cauſis ſalutare eſt
(vt inq̊t prudētiſſime Plynius) Multi impēdio loquaciores ſępe-
numero voces effutiūt, quę mox ꝑ iugulū reuertunt̃ ⁊ ſepe lubricum
linguę trahit̃ ad poenā. q̄3uis iurecōſulti nō trahēdū eē pręcipiāt ad
legē Juliā maieſtatis ⁊ vt inq̊t ille Neſcit vox miſſa reuerti. Et ſemel
emiſſū volat irreuocabile verbū. Hinc laudat̃ Xenocrates ille Pla
tonic̃, qui cū maledico quorundā ſermōi taciturn̄ intereſſet, vno ex
his querēte cur ſolus taceret ſcitiſſime rn̄dit, q2 dixiſſe me inq̊t aliqñ
poenituit, tacuiſſe nunq̄3 Greci dicūt ψυτθιρον ανδρα εκ-
βαλεσησ οικιασ. id ē hoīe3 loquacē ex ędib̃ tuis explodito, cui
cōcinit ſymbolū illud Pythagorę: hirūdine3 in domo nō ſuſcipien-
dā, quod ſ̃cat garrulos ⁊ ṽboſos hoīes ſub codē tecto nō habendos.
Hic eſt ille Pythagoras ꝑmus phię nūcupator q̊ loquacitatē impro
bās diſcipulos elinguabat. Nihil eos ꝑus docēs q̄3 tacere Vbi aute3
erāt ſilētio eruditi et εχεμυθιαν. i. taciturnitatē bñ didicerant,
tūc verba facē et q̄ opinarētur expromē ptās erat, ſed hoc erat ꝑmum
ſapiētię rudimentū meditari cōdiſcere, loquitari dediſcē, nec oēs pa
ri tꝑe elingues, ſed alius pl̃, alius min̄ tacebat, loquaciores in quin-
quēniū velut exilio vocis puniebātur, bonū ē auditores optimi nō-
nunq̄3 Pythagoriſſare et εχεμυθιαν pythagoricā perdiſcere,
idq3 facere qđ meliſſiū mecoenatē factitaſſe accipim̃, q̊ ſilētiū tri-
ennio ſibi impauit. In ſacris ꝓſcoꝝ ethnicoꝝ, hoc ē gentiliū ſilenti-
um tanq̄3 ſalutare pręcipit̃, in q̊bus notiſſimū eſt illđ verbum, fauete
linguis: q̊ ſilētium impat̃, vt rite ꝑagi poſſit ſacꝝ nulla voce mala ob-
ſtrepente. Alteꝝ eſt ſacrificale verbū min̄ vulgo notū in eādē ſniam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

paſcito linguā hoc ē coerceto, cōtineto taceto Nāq3 vt ſcitiſſime refert
Hieronym⁹ et in decretis canonicis Diſt. v. de cōſecratiōe repetitū eſt
Verboꝝ multitudine nō flectit deus, q̄ nō tam ṽbis q̄3 corde ē adorā-
dus. Hinc in cerimonia Romanoꝝ diua āgerona digito ad os admo
to ſilētiū3 denūciabat, huc q̄q3 pertinet Arpocrates ęgyptiacę religi-
onis de⁹, qui figurabat̃ ore obſignato vocē premēs, digitoq3 ſilētium
ſuadēs. Cu3 igit̃ ſilētiu3 ſalutare ſit, garrulitas ſtulta ꝛ detrimentoſa,
caueam⁹ ne de nobis ꝓuerbia duo merito dicātur τρυγονοσ λα-
λησ τεροσ. i. turture loq̄cior ꝛ Δωδωναιον χαλκειον
Dodone⁹ lebes. Ne ſiles ſim⁹ mulierculis, q̄ lingulacę ſunt ꝛ largilo-
quę. De q̄bus dictū eſt. Nullā iuuenta3 eē mutā in om̄i ſeculo, ꝛ cu3
nihil eē fœmineas ornet ac ſilentiū, qd̓ gręce d̓r σιγηκοσ μον-
φερει ταισ γυναιξι. Fœmine noſtri ſęculi hęc ornamēta non
norūt, cultū hūc repudiāt et ſchola Pythagorę obturata gymnaſiu3
loquacitatis aperuerūt, vbi ſine doctore dociles, imo vbi om̄es magi-
ſtrę ſt̄: tā veteranę q̄3 tyruncule vbi tot ꝑiter pelues ꝛ titinabula dicas
pulſari, etem̄ (vt inq̄t veriſſime Plaut⁹) Supellex mulieris ē clamor
Nos vero decet meminiſſe, quēadmodum natura vallū dentiū op-
poſuit petulātię verboꝝ cohercēdę. Qd̓ Homer⁹ appellat ερκοσ
οδοντων. vt ita ṽba quę volātia poetę appellāt detractis pinnis
intra ſepimētu3 hoc cohiberent̃. Bene em̄ exiſtiatum ē orōnē non in
ore naſci debere, ſed in pectore, linguāq3 q̄buſda3 quaſi vinculis ſuffre
nāda3. Nam (vt inq̄t Heſiod⁹) γλωσσησ τοι θησαυροσ
εν ανθρωποισιν αριστοσ. i. optim⁹ eſt hoī linguę theſaur⁹
Enni⁹ in hoīe graphico abſolutoq3 laudat in p̄mis linguę parſimo-
niā illo verſu. Secūda loquēs in tp̄e cōmod⁹ ꝛ verboꝝ vir paucoru3.
Oratio Flacco datū eſt vaticiniū. Garrul⁹ hunc qn̄ cōſumet cūq3 lo-
quaces, ſi ſapiat vitet. Nos ergo ne garruloꝝ garrulitate cōficiamur
vitem⁹ loquaces, et ipi ꝓcul ſim⁹ a Therſita Homerico, quem αμε-
τροεπη. i. ſine fine ṽba fundentē. maxim⁹ poetaꝝ eſſe ſcribit. Ta-
cendū ſemꝑ eſt vt olim dixit Maro noſter niſi cū aut taciturnitas ſit
obfutura, aut orō ꝓfutura. Gręci canūt. κρειττον σιωπαν η

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

λαλειν αμηπρεπει. του δεν σιωπησ εσσι χρη/
σιμωτερον. i. meli⁹ eſt tacere q̄ȝ loq̇ indecora, nihil ſilētio ē vtili⁹.
Ego adeo ꝓuerbiū hoc canendū cenſeo, turture loq̄cioꝛ vt ſudeaam
poti⁹ illud alteꝝ τεττιξ ακανθινοσ. i. cicada achātina et illud
βατραχοσ σεριφιοσ. i. rana ſeriphia qd̓ de mutis dr̄ et taci/
turnis. Siquidē mutas eē ferunt minimeqȝ canoꝛas acāthinas cica/
das, et itē ranas in ſeripho inſula obmuteſcētes ꝓgigni. Mali equidē
dici vt ē in alio grecoꝝ ꝓuerbio. κωφοτεροσ κηχησ. id ē taci/
turnioꝛ turdo q̄ȝ turture loq̄cioꝛ. Sȝ cum ꝟtus ſit quedā vt greci di/
cūt μετριοτισ. i. mediocritas, noliȝ tn̄ ita ſeruaē ſilētiuȝ, vt ſilen/
tio pereā. id qd̓ amyclis ferūt cōtigiſſe. Vn̄ ſcite Lucili⁹. Mihi necē
loq̇, nā ſcio amiclas tacēdo periȷſſe. Scituȝ q̄ȝ eſt illd̓. Caput ſine lin/
gua pedaria ſn̄ia eſt. Et vt inq̇t Flacc⁹. Cuȝ vitāt ſtulti vitia in cōtra
ria currūt. Ego in me cupio ꝓbari illud Horatianū. Dȷ̄ bn̄ fecerunt
inopis me q̇qȝ puſilli finxerūt animi raro ⁊ ꝑpauca loquētis. Ligua
que animi intꝑres ē, vt ait Lucreti⁹, Animi ſenſa expꝛomat nō inep
tias. Occurrat hoc in loco fortaſſis auditoꝛ catus et ſolers, inquiens
Quid tu mgr̄ qui tātopē ꝓbas laconiſmon, ⁊ laudas lingue ꝑſimo/
niā tam linguax es et largiloquus, cur qd̓ in aliȷs carpis, id in te inſig/
niter oſtētas: Audi auditoꝛ bone loquacitatē futilē ⁊ inſcitā taxam⁹
multiloq̇um carpim⁹, in quo nulla ſubiecta ſn̄ia eſt: nec ſcīētia. Sed
ſi oratoꝛ ex promptuario litterario erudita depꝛomit idqȝ lōga facit ora
tione, non tam loquax q̄ȝ facundus ē habendus, nec illa taȝ eloquētia
exiſtimāda q̄ȝ loquētia Ciceronis oratio (vt ꝓrimo vtar argumento)
ea dicit̄ eē optima, q̄ eſt longiſſima, quid ita: quia eloquētiſſimus eru
ditiſſimus eloquentiſſim⁹ eſt, hec autē fandi copia et dapſilis dicendi
vbertas cum in ceteris Tullianis voluminibus elucet tum in oratio/
nibus eſt eminētiſſima. De q̇bus dicere poſſim⁹ id quod de Platonis
oratione Phauorin⁹ dicere ſolebat, ſi ex Ciceronis orōnibus verbum
aliqd̓ demas muteſue atqȝ id cōmodiſſime facias de elegantia tn̄ de/
traxeris. Nō ſunt lōga q̄bus nihil eſt qd̓ demere poſſis, et ſicut arbo/
res nihil perinde ac proceritas atqȝ altitudo cōmendat: ita Ciceronis/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

nas orõnes nihil magis ꝗ̃ copia atq; vbertas exornat: quaruʒ ꝟtutes multijugę ſigillatim ꝗ̃tidianis lcõibus explicabunt, ⁊ ſole clariꝰ ap‑parebũt, ꝗ ꝓuerbiuʒ τρυγονοσ λαλησ τεροσ Turture loꝗ̃cior, nõ cadit in Ciceronē, nec in alteꝝ quēpiaʒ, ꝗ̇ flucto eruditę ac le‑pidę orõnis inundet. Sed in eos ꝗ̇ cum loqui neſciãt tacere non pñt, ꝗ̇ futili garrulitate diffluētes ea loꝗ̇tant atq; deblacterãt, in ꝗ̇bus nec pes, nec caput appareat. De ꝗ̇bus dici pt̄ tertiũ illud ꝗ̃ frequēs apd̄ eos adagiũ. γραωνυθλοσ. id ē anicularum deliramēta ⁊ nugę. Qd̄ vitiuʒ ꝓcul abfore dictis noſtris, ſcriptiſq; ꝓmittimus qd̄ vt in pñtia re magis ꝗ̃ verbo pręſtem, cõpendioſiora ꝑcurrã, et quãtuʒ ad h̄ ꝓuerbiuʒ ꝑtinet ꝟbum nõ ampliꝰ addã. Prouerbiũ eſt Platoni‑cum. αναγυτρη ουδε θεοι μαχονται. i. aduerſus nccitatē nec dij quidē pugnãt, ꝗ ſignificatur nccitati nihil reſiſtere, ac reluctari poſſe. Apud Liuiũ ait. L. Lētulꝰ pareat neceſſitati, quã nec dij qui‑dē ſuꝑant. Apud eundē inꝗ̇t Meſſius volſcus, nccitates, ꝗ̃ vltimũ ac maximũ telũ in ſuꝑiores eſtis Scite et elegãter a Palladio dictũ ē Nccitas ferijs caret Dixit Dionyſius nccitati etiã dei cedũt Joſippꝰ in bello inꝗ̇t nihil ē neceſſitate pugnaciꝰ. Jn decretis canonicis Di‑ſtinc. i. de cõſecratione. Nccitas legē non habʒ. A Ualerio maximo Nccitatis leges amariſſimę, et impia truculētiſſima optio epitheto nũcupant. Plato et Plotinꝰ Platonicꝰ doctiſſime ſcpſerũt parcas. ανανκησ, id ē nccitatis filias eē, ꝗ̃ vna cũ mr̄e fuſuʒ torqueãt, ⁊ in cuiuſq; gñatione cõuoluãt. Hinc Platonicꝰ alter. nõ minꝰ nobilis Apuleiꝰ noſter Deũ inꝗ̇t vltrix nccitas ſemꝑ et vbiq; comitatur. Jlle quoq; ter maximꝰ, vt noīe ipõ apparet. Trimegiſtꝰ docet quēadmo‑dum ειμαρμενη, id ē fatũ ⁊ nccitas ãbę ſibi inuicē indiuiduo cõ‑nexę ſunt glutino. quaꝝ prior ειμαρμενη reruʒ oīm parit initia. Nccitas ꝟo cogit affectũ Ueꝝ; cum philoſophãdum ſit, iuxta Ne‑optolemũ ęnnianuʒ paucis Jã a ſublimioribꝰ ad humiliora, a philo‑ſophicis ad hiſtorica trãſiliamꝰ, quę oppido iucũdiora ſunt. Et cum multa ſint veteꝝ memoriaꝝ documēta ꝗ̇bus manifeſtiſſime demon‑ſtrant nccitatem eē ineluctabilē inuincibileʒq; erimꝰ in pñtia cõtenti h̄

vno exẽplo, qđ pręmanib⁹ eſt, qđ ab re, quã molior haud quaq̃ꝫ ẽ alie-
nũ et αναγκη, de qua loquor accõmodatiſſimũ. Attagin⁹ Theba-
nus cõuiuio magnifice, lauteqꝫ apparato Mardoniuꝫ ducẽ perſaruꝫ,
et cũ eo honoratiſſimos perſas numero q̇nquaginta, totidẽqꝫ theba-
nos inuitauit, eoſqꝫ in mẽſa alternos ꝑſaꝫ et thebanũ diſcũbere iuſſit.
Aderat ⁊ huic ꝯuiuio Therſander orchomeni⁹ claritudine natalium
inſignis, ſm̃ coenã cuꝫ libero patri parentarẽt: ⁊ poculis indulgerent
perſa ille, q̇ iuxta Therſandꝝ recũbebat, hoiem vt fit in cõuiuali hila-
ritate interrogat cuiatis eẽt, ille rñdet ſe Orchomeniũ eẽ. Tum perſa
qm̃ inq̇t tu mihi mẽſę cõſors et compranſor es effectus, volo tibi ſnię
meę relinquere monumẽtuꝫ, vt ip̃e quoqꝫ p̃ſcius hui⁹ rei q̃as tibi con-
ſulere, cernis hos perſas cuꝫ mardonio acceptos in cõuiuio opipare ac
magnificẽter: Et copias quę in caſtris noſtris relictę ſunt, horuꝫ oĩm
paruo poſt tp̃e pauciſſimos cernes ſupſtites, et inter loquẽduꝫ lachry-
mas vbertiꝫ effudit. Tũc Therſander ea orõne attonit⁹ ad perſaꝫ in-
quit. Nõne Mardonio hęc expedit dicere et his perſis, q̇ ſecundum
eum ſunt in exiſtimatione Ille autẽ ſubiecit ꝟbuꝫ dignũ memoratu.
O hoſpes inq̇t. Quicq̇d ex deo fieri oportet id homini ineuitabile eſt
Nã ne credibilia q̇dem dicẽtibus credere q̇ſquam vult, hoc permulti
perſarum ſcim⁹ et tãmen Mardonium ſequimur illigati neceſſitate.
hęc perſa Therſandro orchomenio denarrauit veridic⁹ prorſus vates
Siquidem mox paulo apud plateas pręlio iuſto victi et magna occi-
ſione occiſi euidẽter oſtẽderunt nccitatem eẽ ineffugibileꝫ ⁊ illud eſſe
veriſſimũ q̇d velut ex oraculo cecinit Cleãtes. Ducũt volentẽ fata no
lentem trahũt Ex hac neceſſitatis lege, quę impotẽtiſſima eſt, factũ
eſt, vt ego non Apuleiũ pro vt volebã deſtinaueram, ſed Mar. Tul-
liuꝫ, de quo nihil penitus cogitaram cogar publice ꝓfiteri cur hoc: di-
cam ſi potero. Dederam commentarios meos Apuleianos Benedi-
cto bibliopolę primi nominis eidemqꝫ chalcographo hoc eſt impreſ-
ſori elegantiſſimo iampridem imprimendos, vt opus abſolutum, hoc
maximo tempore, quo ſtudiorum culturam auſpicamur in publicuꝫ
exire ac promulgaretur, idqꝫ ſe facturum impreſſor ipſę receperat,

eāqꝫ res bn̄ ſuccedebat, cū ecce penuria chartę q̄s crederet: opꝰ heſit in-
cohatū, etem̄ prima ęſtate quā torrētiſſimā ꝑpeſſi ſumꝰ ſiccitate tāta
laboratū eſt vt chartarij officinatores chartas glutino ꝑcurrē, et cōſe-
quēter pagere nequerint. Jtaqꝫ hęc ciuitas q̄ alioq̄ chartā finitimꝭ po
pulis affati ſolet ſubmiſtrare inopiā chartę ſenſit, cuiꝰ vſu cōſtat im-
mortalē hoīeꝫ. Nec h̄ cuipiā mirꝝ videaṫ cū Tyberio ꝑncipe ſterilita-
tē chartę Romana q̄ꝫ ciuitas ſenſerit. factūqꝫ ſit rei tā neccārię inopia
vt e ſenatu darenṫ arbitri chartę diſpēſandę, alias in tumultu vita erat
Ergo igiṫ cū Apuleiꝰ a carceribꝰ ad metas īpreſſorias ꝓgredi neque-
rit ex animi nr̄i ſnīa, feci iuxta vetꝰ verbum illud, vt Quimꝰ aiunt qn̄
vt volumꝰ nō licet, et iuxta illd̓ alterꝝ. Si non p̄t fieri q̄d vis, id velis
qd̓ poſſis. Dedi manus αΝαγΚΗ .i. neccitati, cui velis nolis paren-
dum ē, quā ne deꝰ quidē ſupat. Uerꝝ memor veteris prouerbij, qd̓ ait
gladiatorē in arena cape cōſiliū, nec illiꝰ ſnīę oblitꝰ, qua aiūt Cōſiliuꝫ
ſub manu naſci debere, e ueſtigio meip̄m cōſului neſcio an bonū cōſi-
liariū conſilioqꝫ domeſtico vſus ſtatiꝫ cēſui nihil fieri poſſe cōgruen-
tius, nihilqꝫ auditoribꝰ vtilius, q̄ꝫ vt maxio poetarꝝ, maximꝰ oratoruꝫ
copulareṫ. Jtaqꝫ Lucio Apuleio, quē neccitas vetat. M. Tulliū ſub
didi ſuccedaneū. Qd̓ ſane bono cōſilio factū videri p̄t vt ſcilicet duo
columina doctrinarꝝ alter poetarꝝ inclytiſſimꝰ, alter oratorꝝ deꝰ Am-
bo extra oēm ingenij aleā poſiti iunctim irēt, iunctimqꝫ enarrarētur.
Et me Hercules in vtroqꝫ oēs fandi ꝟtutes eluceſcūt, de quorꝝ laudi
bus meliꝰ eſt ad pn̄s tacere, q̄ꝫ pauca dicera, cū ad laudāduꝫ ꝓmerito
Uirgiliū et Tulliū, Uergilio ⁊ Tullio laudatoribꝰ opus ſit. Pręte-
rea in libro orōnuꝫ mearꝝ extāt vtriuſqꝫ ſcriptoris luculēta pręconia.

Cęterꝝ ne Parthis mēdacior (vt dr̄) inueniar, neue dicat vt ē in ve-
teri gręcorꝝ ꝓuerbio ΚΡΗΤΙΖΕΙΝ hoc ē cretas mendaces imitari tan-
tiſꝑ orōnes Ciceronis enodabimꝰ, donec imp̄ſſor apuleanis inṫpreta-
mētis extremā manū impoſuerit. Jmponeṫ autē continuo poſt ſolē-
nia dn̄i natalitia. Chriſtianorꝝqꝫ ſaturnalia, tūc fideꝫ exoluā tūc nomē
expugnā, et qd̓ iādiu ꝓmiſere ipſe p̄ſtabo. Erit autē hęc ꝓcraſtinatio
ſcholaſticis oppido q̄ꝫ cōducibilis. Nā interea aliq̄t Ciceronis orati-

ones explicabunt̄ a nobis, ea diligētia, eaqꝫ om̄ifaria eruditione, vt ia-
nua laxiſſime reſerata reliq̄s deinceps orōnibus oībus videri poſſit, vt
q̇ vel pauciſſimas audierit, cęteras ſine int̄ꝑrete citraqꝫ doctorē audire
ip̄e ⁊ ꝑ ſe intelligē q̄at haud ſane difficult̄ Anno aūt a ſalute dn̄i M.
D. quē iubileuꝫ nominitāt, perin̄ ac auſpicatiſſimo ⁊ memorādo āno
Apuleium fauſte. ac fœliciter initiabimꝰ. Et quoniā iubilei facta eſt
mētio. nō fuerit ab re pauca quędā ad iubileū ꝑtinētia hoc potiſſimū
loco explicaē. Vos (vt cœpiſtiſ) q̄ſo libētibꝰ animiſ ⁊ auribꝰ auſcultate

Jubileus res ē et dictio Judęoꝝ. Apud quos q̇nquageſimꝰ quili-
bet ānus erat ſacroſanctꝰ. Nā vt in Leuitico ſcꝑtuꝫ legimꝰ. Deꝰ mo-
yſi q̇ cū familiarit̄ loq̄bat̄ pręcepit, vt annū q̇nquageſimuꝫ ſanctifica-
ret, eoqꝫ remiſſio daret̄ cūctis Judeę habitatoribꝰ. Jtaqꝫ oīs venditio
redibat ad dn̄ꝫ, oīs poſſeſſio ad ꝑſtinū poſſeſſorē, creditores a debito
relaxabant̄, ſerui libertate donabant̄, et ob iubilei ſanctificationē agri
erāt feriati. Ex hoc inditū eſt iubileo nomē ꝙ lingua hebraica (vt do-
cet Joſephus in libris ātiquitatū) ſ̄cat libertatē. Quidā (inter q̄s eſt
Nicolaꝰ de Lira) tradūt hebraico vocabulo buccinā Jobel nūcupari
Vn̄ iubilei nomē inclinatū ſit, ꝓpterea ꝙ buccino tubę ⁊ clāgore mē-
ſe ſeptimo iubileus denunciabat̄. Petroniꝰ arbiter iubileum annū re-
miſſiuuꝫ ſignificare auctor eſt Jtē eo pētateuci libro, q̇ inſcribitur nu-
meri. Jubileꝰ interꝑ̄tatur ānus remiſſionis. Sicut ergo apud iudę-
os iubileo remiſſio dabat̄ reꝝ corporaliū. Sic nūc apud Chriſtianos
indulget̄ remiſſio. vel vt vtar vocabulo Cypriani Remiſſa pctōrum
atqꝫ noxaꝝ Legitimus aūt iubileꝰ eſt q̇nquageſimo quoqꝫ āno. Qua
in re ſubit admirari iudaicā inſtitutionē, q̄ ex cōtemplatu numeri ſep-
tenariȷ̄, q̇ numerus ē perfectiſſimus, iubileū obſeruandum pręcepiſſe
videri poteſt. Septem em̄ annoꝝ hebdomades, hoc eſt āni ſepties ſe-
pteni conficiunt climactera vitę humanę periculoſuꝫ, vt merito poſt
numerū potentiſſimū, eundēqꝫ in hominibꝰ efficacē. De quo in libel-
lo ſeptē ſapientū copioſe diſſerui, ſubſequat̄ annus iubileus plenꝰ bo-
norum et beatitatis, quē cuncti mortales fauſtū, fortunatumqꝫ ac fœ-
licem omināt̄ur et optāt, quo cupimꝰ animis, corporibuſqꝫ defœcatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

mundi puriqꝫ et perinde ac fœlices reliquum euum poſſe traducere.

Sicut ergo priſci, quoꝝ inſtitutionibꝰ vita noſtra formatᷣ. Calēdis Januarij ꝓncipio āni auſpicabantᷣ ſuas qſqꝫ artes, et litibꝰ ſuperſedebāt, et dulcia guſtabāt, vt fœlici auſpicio totꝰ annus iret dulcis ⁊ fortunatus. Ita nos āno iubilei hoc ē anno libertatis, āno remiſſiōis, āno ſanctificationis, āno optatiſſimo, ad quē mortaliū vota ſuſpirant auſpicabimur vna cū noſtris cōmentarijs Aſinū Apuleianū vere aureū, vere bracteatū, vt auro, fœliciqꝫ auſpicatu vita noſtra fœliciter et fortunate ꝓgrediatᷣ, vt poſſi3 deinceps cōmentādo, legēdo, ſcribendo ꝓdeſſe nepotibꝰ, poſteritatiqꝫ cōſulere. Et nos ingenij monumentis vixiſſe teſtemur. Habetis viri clariſſimi ſnias populares, nō populari opinioꝛ trutina examinatas a nobis, ſed morali potiꝰ et literata ſtatera ꝑpenſas, habetis ꝓuerbia quoꝝ vſurpatio minime ludicra videri debet, cū his ſcateat volumina philoſophoꝝ, cū his non abſtineant ſanctaꝝ legum cōditores. Deniqꝫ cū ſcriptores omne genus ꝓuerbijs perinde ac cōdimentis libros ſuos refertiāt, quoꝝ hodierna explicatio et ſi iā quadā tenus lectionibus noſtris accōmodata eſt nūc maxime adglutinetur et coherenter adhereſcat. Vulgares ſnię ſunt ꝓuerbia. Vulgares ſcriptores ſunt Vergiliꝰ et Cicero. Quid enim magis in ore vulgi eſt, qd vſu populari magis detritū. Docti, indoctiqꝫ, vrbani, et ruſtici opifices oēs pueri mulierculę Vergiliū Ciceronēqꝫ mouere, nihil vulgare magis, vterqꝫ qtidie excutitᷣ, quotidie cōprobatur, ⁊ cū ex illo ꝓuerbiali ꝟbo Quot capita tot ſentētię fiāt vt ſcptor q̇ vni placeat alteri diſpliceat qd vnus et alter ꝓbant, pluſculi improbēt in Virgilio Ciceroneqꝫ ꝓbando cū ſpirāt oēs tam amuſoteri q̄ꝫ literati. Nec tam pedibus q̄ꝫ animis vadunt in eandem ſententiā laudationis. Iā vtriqꝫ ſibi hoc laudis prope peculiariter vendicauerūt vt appellatione oratoris. M. Tullius. Appellatione poetę Virgilius ſignificētur, quoꝝ duorum virtus non indigna vllius preconij amplius ē. Tanta claritas ſupfluit. Prouerbioꝝ doctrina feria ē ⁊ frugifera vt docuimꝰ ⁊ medulla ſuccoſior. Maronis ⁊. M. Tullij doctrina q̄ꝫ feria, q̄ꝫ frugifera ſit ⁊ medulla ſuccoſa, q̇ neſcit, nihil ꝓrius ſcit,

ꝗ ignorat, nihil nõ ignorat, ꝗ duo ſcriptores ꝗ̃to magis legunt, tanto
magis legẽdi ſunt, quoꝝ lectio pueris neceſſaria, iuuenibꝰ vtilis, ſeni-
bus ꝑiucunda. Deniqꝫ illi ſe ꝓfeciſſe ſciãt, ꝗbus Cicero et Uirgilius
valde placuerint, ꝗ haud dubie oñdunt veꝝ eſſe ꝓuerbiũ illud. ΠΟΛ-
ΛΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ ΚΡΙΤΤΟΝΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ. Multi di-
ſcipuli meliores p̄ceptoribꝰ. Nãqꝫ ꝙ Maro ⁊ Cicero lõge doctiores
doctoribꝰ ſuis fuerint, nemo vnqꝫ hõ dubitauit, cuꝫ doctrina illoꝝ, et
noĩa in vulgꝰ ignota ſint, aut ꝑ diſcipulos cognita. Grãmatici tradũt
Sironẽ epicureuꝫ fuiſſe Uirgilij p̄ceptorẽ, nõne hic inglorīꝰ, igno-
biliſqꝫ ẽ, cum diſcipulꝰ ſit glorioſiſſimꝰ, inclytiſſimuſqꝫ. M. Tulliꝰ
perinde ac gratꝰ diſcipulus hanc grãm ſuis magiſtris rependit, ꝙ eos
laudabilit̃ celebrat, ⁊ honorifica nuncupatiõe perceſet. In tm̃ diſſiľis
iſtis ꝗ p̄ceptores ſuos nõ ſoluꝫ parẽtis loco nõ habẽt, vt p̄cipitur, ſed
eos clãculo in ãgulis vellicant, cõuitijſqꝫ ꝓſcindunt ac obtrectãt, Ita
gloriã adipiſci ſperãtes, ſi doctioribꝰ derogauerint. Uere prorſus lau-
dis expertes. Nã qui obtrectatiõe p̄ceptoris famã aucupat̃ infamiã in-
uenit, et in oĩ̃ ꝓboꝝ cetu exibilat̃, explodit̃ vt improbꝰ, formidatur
vt vipera, fitqꝫ odiũ puppꝫ cuꝫ, nõ ſecus ꝗ̃ qui parẽtibus maledixerit
Etenĩ p̄ceptor aĩorum parens ac formator ẽ, quẽ niſi oĩ̃ verboꝝ ho-
nore ꝓſequamur, niſi vbiqꝫ locoꝝ, vbiqꝫ hoĩm honorifica mentione
dilaudemꝰ, impij nefarij ſcelerati meremur nũcupari. Quãto magis
ingenue, et ſancte, et officioſe agit. M. Tulliꝰ noſter ꝗ nominati ma-
giſtros ſuos celebrat, videlicet in arte oratoria Menippũ ſtratonicen-
ſem, tota Aſia illis tꝑibus diſertiſſimũ, et Dionyſium magnetã. Xe-
noclẽ adramytenũ. Cõprimis ꝟo memorat Apoloniũ Monoleum
Rhodiũ clariſſimũ tunc dicẽdi magiſtꝝ In dialectica Diodoꝝ ſtoi-
cũ, in pħia Philonẽ et Antiochũ, quos oĩs fama obſcura recõdidiſſꝫ
et vetuſtas oblitteraſſet niſi diſcipuli gratiſſimi monumẽta illoꝝ noĩa
perire nõ ſinerẽt Qui fuit tãto maior doctoribꝰ: quãto maiꝰ eſt dare
lumẽ ꝗ̃ accipe, et ſane fuit neccãriuꝫ, vt diſcipuli meliores magiſtriſ ex-
iſterẽt. Alioꝗ ingenue diſcipline oẽs iã decoxiſſent. Iã ad nihiluꝫ ar-
tes fere oẽs redijſſent quas cernimꝰ ad ſummũ faſtigiuꝫ ꝑueniſſe, dũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

proficiētibus ingenijs prouerbiū hoc quotidie cōprobat πολλοι
μαθηται κριττονεσ διδασκαλων. Multi diſcipuli
meliores p̄ceptorib⁹ Ego quantū ad me attinet connixu s ſum ꝓ viri
bus dies, noctes incudē hāc literariā tundendo ne p̄ceptoē meo Frā-
ciſco Puteolano homīe (vt tūc tpa ferebāt) eloq̄ntiſſimo eruditiſſi-
moq3 deterior, neue minor exiſterē. An id aſſecut⁹ ſim alioꝝ ſit iudici
u3. In hoc haud dubie laudādus q͏̄ auſus ſi3 q͏̄ volui, q͏̄ valui decer-
tare cū illo, ea videlicet cōtentiōe q̄ honeſtiſſima ē, in qua vincere ⁊ vi-
ci ꝑeque pulchꝝ atq3 magnificū eſt. Nā vt inq̄t ille, in magnis volu-
iſſe ſat ē. Ad hoc pulcherrimū certamē vos oīs ꝓuoco, vt ita mecum
decertetis, ſicut ego feci cū magiſtro meo: Frāciſco puteolano quē ho-
noris et amoris cauſa nomino, quē omīmodis laudib⁹ celebro, q̄ lite-
ras literatas ſenio pene iter mortuas et ſitu ſqualētes, ad lucē nitorēq3
cōprimis reuocauit, cui acceptū refero q̄cquid ē in me doctrinaꝝ, eam
illi mercedē liberalit̄ rependēs, quā Mandrayt⁹ Thaleti pulcherri-
mā ꝑſoluit, et ſane ex ludo p̄ceptoris mei tanq̄3 ex equo Troiano innu-
meri bn̄ lrāti exiliere, q̄ ad ſerias mox doctrinas ⁊ q̄ſtuoſiora ſtudia ſe
laudabilit̄ cōtulerūt. Ego ꝓo ſectā doctoris, nec pœnitet fauorabilit̄
ſectat⁹ ſu3, et vna meū decus meū Min⁹ Roſcius, q̄ mihi hō nemo
amicicior ē quē nobiliū eruditiſſimum. Eruditoꝝ nobiliū appellare
merito cōſueui, q̄ in hac politiori literatura tm̄ ꝓfecit, tāq3 emūctus ē
et terſus, vt meū eſſe cōdiſcipulū Symmyſten, ꝯſectaneū poſſis ag-
noſcē Cęteꝝ vt domū repedem⁹, cupio et opto a vobis in hac pugna
literaria ſuꝑari, etēm̄ laus pręceptoris diſcipuli ꝓfect⁹. Ita mecū con
tendite vt Vergilius et M. Tulli⁹ cu3 ſuis p̄ceptorib⁹ contēderunt,
q̄s pulcherrimo in certamīe victos plauſibilit̄ pręterierūt, planiſſime
oñdentes veriſſimū eē ꝓuerbiū, πολλοι μαθητοι κριττο-
νεσ διδασκαλων multi diſcipuli p̄ceptorib⁹ meliores Pul
cherrima poſſeſſio hoī doctrina ē vt muſę grecoꝝ teſtātur, canētes
καλλιστονεσ τινκτημα παιδια βροτοισ. cōpotes
vos huiuſce tā p̄cioſę poſſeſſionis faciēt. M. Cicero, ⁊ Virgili⁹ Elo
quētia in hereditate mortalibus relicta. Quoꝝ volumina ſunt prato

ſimillima. Nā ſicut in eodē prato bos herbā quęrit, canis leporē, cico
nia lacerten, villica fungos, ꝟguncula flores. Ita grāmaticus, poeta
orator, philoſophaſter ſuis q̊ſq̃ ſtudijs aptiſſima colligētes ex Cice
ronis, Maroniſq̃ penorib⁹. Quos pabulū eſt citra faſtidiū, eoq̃ in
genia maxie puerilia ac iuuenilia ſunt ſagināda, et cū alios dulcia, ali
os falſa, alios auſtera, alios ſubamara delectēt. Ciceroniana fercula et
Maroniana mire faciūt ad palatū oīm et ſtomachū. Nos ꝟo inſtar
archimagiri pulmentaria Ciceronis et Maronis ꝑ ſe eſculēta condi
mentis quoq̃ noſtris eſculētiora facere tētabim⁹, et cum ſimilitudo
faſtidij mater ſit, ea cōditurarꝫ varietate cōdiem⁹, vt ſuccuz ſcitiſſimi
saporis, lōgeq̃ noto diſſi lem. guſtantibus vobis edulia Tulliana et
Maroniana habē videāt. Qd̓ reliquū eſt vobis grās ago ꝛ habeo
multijugas, q̊ me audiuiſtis nō vt pharmacopolā: ſed auſcultaſtis di
ligēter et libenter vt oratorē, ꝛ vt oratio ꝓuerbialis a ꝓuerbio īcohata
ꝓuerbio quoq̃ terminet velle, vt adagiū eſt grecorꝫ ΑΝΤΙΠΕΛΑΡ
ΓΕΙΝ. i. grām repēdere poſſe qd̓ illi vſurpāt de his q̊ grām beniuole
reponūt ΠΕΛΑΡΓΟΙ em̄: id eſt ciconię ſeneſcentes parētes educare
eoſq̃ ſenio laſſeſcentes ac alarꝫ remigio defectos ſubleuare humeris, ac
ſuccollare dicunt Unde ciconia auiſpia vocat, et Antipelargoſis re
muneratio retributioq̃ beneficiorꝫ noiatur, indeq̃ ortū eſt ꝓuerbium
hoc ΑΝΤΙΠΕΛΑΡΓΕΙΝ. q̊d beneficiū retribuere ꝛ gratiā referre ſi
gnificat, cui⁹ enarratio in calce orōnis hodiernę ſit vobis pro gratiarū
actione, et huiuſce officij, ſcholaſtici remuneratione,

Finis,

Dauētrię ex officina Alberti Paefraed Anno a nata
li Chriſtiano Milleſimo quingētesimo decimo ſe
ptimo, die vero decima ſexta mēſis Julij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 76